ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 169 (1769)
ИЮЛИИН 19
ВТОРНИК
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

Хүдөөгэй ажалшад манай бүхы арадта дэмжэгдэн, тэдээнэй эдэбхитэй туһаламжатайгаар ургаса хуряалгые, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, тиин социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ, ажалшадай ажана байдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ шэнэ нэмэри хэхэ байха гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум батаар этигэнэ.

(Партиин ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолһоо)

Промышленностиие саашадань дэбжээхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулха зорилгонууд тухай

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ 1955 оной июлиин 4-дэ нүхэр Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэһэн элидхэл

I.

Промышленностиин хүдэлмэриин зарим дүнгүүд тухай

Нүхэдүүд! Марксизм-ленинизмын гол заабаринуудые үндэһэ баримталан, социалистическэ промышленность хадаа арадай ажахын гол, ударидахы һалбари мүн гэжэ Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство тоолодог байгаа, тоолоношье.

Үндэр ехээр хүгжэнхэй промышленность хадаа Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай сусаршагүй үндэһэ һуури, ажалшадай ажана тэниглэн байдалай хододоо ургалтын эшэ үндэһэн гээшэ. Манай ороной промышленна хүгжэлтын хэмжээнэй дээшээ байха тудам, социализмһаа коммунизмда дамжан оролтые бидэ улам амжалтатайгаар бэелүүлхэ байнабди.

Манай социалистическэ промышленность жэлһээ жэлдэ ургана, бүхэжэнэ. Промышленностиие хүгжөөлгэдэ, манай туйлаһан амжалтанууд хадаа индустриальна хүсэ шадалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ ба бүхэжүүлхэ тухай В. И. Ленинэй, мүн тэрэнэй хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ И. В. Сталинай заабаринуудые хэрэг дээрэнь хэлбэришэгүйгөөр, шууд сэхээр бэелүүлһэнэй аша үрэ гээшэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдтэ СССР-эй промышленностьда туйлай ехэ хохидолнуудай тушаалдаһан байбашье, ажахын социалистическэ системын булюу байһыень хэрэглэжэ, Советскэ гүрэнай промышленна үйлэдбэриин дайнай урда тээхи хэмжээндэ түргэнөөр хүрэхэһөө гадна, нилээд ехээр үлүү гаража шадаһан байна.

Табадахи табанжэлдэ промышленностиие хүгжөөхэ талаар Коммунистическэ партиин XIX съездын директивэнүүд дүүргэгдэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэгдэжэ байна гэжэ бидэ мүнөөдэр һаналаа хүсэнгеэр тэмдэглэхэ байнабди.

СССР дотор промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээе табанжэл соо 70 процент шахуу дээшэлүүлхэ тушаа манай партиин XIX съездын директивэ гаргаһаниинь мэдээжэ. Промышленна үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээнэй талаар табадахи табанжэлэй түсэб 1955 оной майн 1-дэ, тайлбарилан хэлэхэдэ 4 жэл 4 һара соо дүүргэгдэһэн байна.

Тиихэ зуура, үйлэдбэриин зэмсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ ургуулха талаар табанжэлэй түсэбэй даабаринуудай болзорһоо урид дүүргэгдэһыень тэмдэглэхэ илангаяа шухала байна. 1951—1955 онуудай түсэб тушаа директивэнүүд соо үйлэдбэриин зэмсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ табанжэл соо 80 процент шахуу ехэ болгохоор хараалагдаһан байгаа. Тиигээд, 1955 оной, табанжэлэй һүүлшын жэлэй түсэб соо үйлэдбэриин зэмсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ даалгабарине 1955 оной үйлэдбэриин хэмжээнһээ 84 процентээр ехэ болохоор хараалагдаһан байна. Энэ жэлэй түрүүшын хахад жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэ хадаа дээшэлүүлэгдэһэн энэшье даалгабари амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ гэжэ уридшалан боломжолхо арга боломжо олгоно.

1946 оной февралиин 9-дэ һунгагшадай суглаан дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо И. В. Сталинай хараалһан зорилгонуудай дүүргэлтые хаража үзэбэл манай социалистическэ промышленностиин хүгжэлтын дүнгүүд илангаяа ехэ һонирхолтой байна. Үни удаан жэл соо партиин хэхэ хүдэлмэриин түсэбүүд тухай хэлэхэ зуураа, дайнай урда тээхи хэмжээнтэй сасуулжа үзэбэл, манай промышленностиин хэмжээе гурба дахин дээшэлүүлхэ арга боломжо олгомоор арадай ажахын хүсэн түгэлдэр дэбжэлтэ эмхидхэхээр парти хараална гэжэ И. В. Сталин тиихэдэ зааһан байна. Жэл бүхэндэ шэрэм үйлэдбэрилгые 50 миллион тонно хүрэтэр, булад—60 миллион тонно хүрэтэр, шулуу нүүрһэ—500 миллион тонно хүрэтэр, нефть—60 миллион тонно хүрэтэр дээшэлүүлхэ гэжэ зорилго табигдаһан байгаа. «Энээнэй тула дээшэ бэшэ һаа, шэнэ гурбан табанжэл хэрэглэгдэжэ болохо бэзэ» гэжэ И. В .Сталин хэлэһэн юм.

Энэ зорилго хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байна гээшэб?

1955 ондо, тайлбарилан хэлэхэдэ дайнай һүүлдэхи хоёр табанжэлэй үнгэрөөд байхада, 1940 онтой сасуулбал, манай промышленностиин хэмжээн гурбаһаа үлүү дахин дээшэлһэн байна.

Нефть малтан абаха талаар хараалагдаһан хэмжээн нилээд ехээр үлүүлэн, болзорһоо урид туйлагдаад, энэ жэлдэ 70 миллион тонно болоод байна.

1955 ондо 35 гаран миллион тонно шэрэм, 45 миллион тонно шахуу булад, 390 гаран миллион тонно шулуу нүүрһэн малтан абтаха байна. Энэ жэлдэ шэрэм хайлуулга 3 миллион тонно шахуу, булад хайлуулга—3,5 миллион тонно шахуу, шулуу нүүрһэ малтан абалга—40 үлүүтэй миллион тонно дээшээ болохо байна. Үйлэдбэриин энэ хэмжээн, мүн металлургическа болон шулуу нүүрһэнэй промышленностиин түргэнөөр хүгжэһэн ушарнууд юу харуулнаб гэхэдэ, дайнай һүүлдэхи гурбадахи табанжэлэй дүүрэхэһээ урид жэл соо булад үйлэдбэрилгые 60 миллион тонно хүрэтэр, мүн шулуу нүүрһэ малтан абалгые 500 миллион тонно хүрэтэр дээшэлүүлжэ шадаха байһыемнай харуулна. Тэрэшэлэн жэлэй 50 миллион тонно хүрэтэр шэрэм хайлуулдаг болохо тухай зорилгошье дайнай һүүлдэхи гурбадахи табанжэлэй эсэстэ шиидхэгдэхэ байна.

Шэрэм, булад үйлэдбэрилхэ, шулуу нүүрһэ малтан абаха талаар манай орон дэлхэй дээрэ хоёрдохи һуури эзэлнэ.

Электрификацилгаар табанжэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Электроэнерги гаргаха талаар табанжэлэй даалгабари үлүүлэн дүүргэгдэхэ юм. 1955 ондо электроэнерги гаргалга 166 миллиард киловатт час болохо гү, али тайлбарилан хэлэхэдэ, табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор, табанжэл соо 80 процент ургаха байһан аад, 82 процент дээшээ болохоор хүлеэгдэжэ байна.

Табадахи табанжэлэй үедэ шэнэ электростанцинуудые барилга үргэнөөр дэлгэрһэн байна.

Техникын һүүлшын туйлалтын үндэһөөр түхеэрэгдэһэн гидроэлектростанцинууд: 164 мянган киловатт хүсэтэй Цимлянска, 224 мянган киловатт хүсэтэй Гюмушска, 160 мянган киловатт хүсэтэй Верхне-Свирскэ, 357 мянган киловатт хүсэтэй Мингечаурска, 500 мянган киловатт ниитэ хүсэтэй Камска ГЭС-эй түрүүшын ээлжээнэй 126 мянган киловатт хүсэтэй станци ба хүсэ ехэтэй бусад станцинууд һүүлшын дүрбэн жэлэй турша соо ашаглалгада оруулагдаа.

Энэ үе соо ашаглалгада оруулагдаһан тепловой томо электростанцинууд гэхэдэ: 400 мянган киловатт хүсэтэй Мироновско ГРЭС, 200 мянган киловатт хүсэтэй Славянска, 400 мянган киловатт хүсэтэй Урда-Кузбасска, мүнөө 600 мянган киловатт хүрэтэр үргэдхэгдэжэ байгаа Черепетскэ ГРЭС-эй 300 мянган киловатт хүсэтэй нэгэдэхи ээлжээнэй болон бусад хэдэ хэдэн станцинууд болоно. Шэнээр ашаглалгада оруулагдаһан тепловой электростанцинууд дээрэ 100—150 мянган киловатт хүсэтэй турбоагрегадууд тодхогдонхой, энэ хадаа ехэ туйлалта гээшэ.

Волга дээрэ — Куйбышевта болон Сталинградта, тэрэшэлэн Сибириин мүрэнүүд дээрэ туйлай ехэ гидроэлектростанцинуудые барилга хадаа дайнай һүүлдэхи үесын элитэ туйлалта болоно. Куйбышевска, Горьковско, Каховска болон бусад хэдэ хэдэн станцинууд энэ жэлдэ промышленна ток үгэхэ байна. Мүнөө манай орон дотор баригдажа байгаа гидроэлектростанцинуудай хүсэниинь 1954 оной эсэстэ ажаллажа байһан советскэ хүсэтэ бүхы гидроэлектростанцинуудай хүсэнһөө 3 дахин шахуу үлүү ехэ болохо юм.

Электроэнерги үйлэдбэрилгөөр Советскэ Союз дэлхэй дээрэ тэрэшэлэн хоёрдохи һуури эзэлнэ.

1954 ондо Советскэ Союз дотор 5 мянган киловатт ашагта хүсэтэй атомна энерги дээрэ ажалладаг промышленна электростанци дэлхэй дээрэ түрүүшынхеэ ашаглалгада оруулагданхай. Мүнөө үедэ 50 ба 100 мянган киловатт хүсэтэй атомна электростанцинуудые бариха тушаа хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Манай машина байгуулгын промышленность табанжэлэй түсэбэйнгөө даалгабарие 8 һараар болзорһоонь урид дүүргээ. 1955 ондо машина байгуулгын ба металл болбосоруулгын промышленностиин продукциин ниитэ хэмжээниинь 1950 онтой сасуулбал хоёрһоо үлүү дахин, тиихэдэ дайнай урда тээхи хэмжээнтэй, тайлбарилан хэлэхэдэ 1940 онтой сасуулбал 4,6 дахин ехэ болохо байна.

Манай ороной ажахын бүхы һалбаринуудые дэбжүүлгэ болон шэнэдхэн һайжаруулгада советскэ машина байгуулга тон ехэ үүргэ дүүргээ. Манай металлургическа заводууд, шулуу нүүрһэнэй шахтанууд, электростанцинууд, химическэ заводууд, барилгын материалнуудай промышленностиин, ой модоной, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд, транспорт болон барилга хадаа советскэ машина байгуулгын заводуудай бүтээһэн техникээр зэбсэгжэнхэй.

Машина байгуулгын хүсэн түгэлдэр промышленность хадаа хүдөө ажахыешье шэнэ техникээр таһалгаряагүйгөөр зэбсэгжүүлхэ арга боломжо олгохо байна. Хэрбээ 1940 оной эсэстэ колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудта 684 мянган тракторнууд (15 хүсэтэй) байһан байгаа һаа, харин мүнөө үедэ 1 миллион 400 мянга болонхой; энэ үе соо таряанай комбайнуудай тоо 182 мянгаһаа 350 мянга хүрэтэрөө олошороо. Хүдөө ажахын бусадшье машинануудай тоонь мүн иимээр олошоржо байна. 1940 ондо хүдөө ажахыда 228 мянган ашаанай автомобильнууд байгаа һаа, харин мүнөө хүдөө ажахын автомобильна парк 450 мянга гаран автомобильнуудтай болонхой. Хүсэн түгэлдэр энэ техникын үгы байгаа һаа, шэнэ ба боро газарнуудые ашаглаха, ороохо таряа, техническэ культуранууд болон малажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ зорилгонуудые шиидхэжэ шадахагүй байгаабди.

Табадахи табанжэлдэ хүндэ промышленностиин, мүн хүдөө ажахын дэбжэлтэ хадаа хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиие амжалтатайгаар хүгжөөхын тулада шухала бата бэхи база байгуулаа. Арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ тушаа партиин XIX съездын директивэнүүд соо хараалагдаһан даалгабаринууд үлүүлэн дүүргэгдэхэ байна.

1955 ондо арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ 1950 оной хэмжээнһээ табанжэлэй түсэб соо хараалагдаһан ёһоор 65 процент ургаха байһан аад, 72 процент дээшэлхэ байна.

Промышленностиин, түбхын түрүүндэ хүндэ индустриин ургалта хадаа манай Эхэ ороной оборонно шадабарие улам бүри бэхижүүлхэ арга боломжо олгохо байна. Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд манай промышленностьһаа сэрэгэй тон шэнэ техникэ абана. Советскэ Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флот мүнөө үеын зэбсэгжэлгын тон шухала бүхы зүйлнүүдээр хангагданхай.

СССР-эй промышленностиин ехэ түргэнөөр хүгжэжэ байһан ябадал хадаа капиталистическэ оронуудай экономикодо орходоо социалистическэ экономикын үндэһөөрөө булюу байһыень гэршэлнэ. Хэрбээ 1954 ондо Советскэ Союз дотор промышленна продукциин хэмжээнь 1929 оной хэмжээнһээ 18 дахин үлүү болоһон байгаа һаань, харин энэ үе соо промышленна продукцинь США-да 2,1 дахин, Англида—72 процент, Францида—14 процент, Италида 77 процент ехэ болоһон байха юм.

Хүндэ промышленностиие булюу ехээр хүгжөөхэ тушаа ленинскэ хараа заабарине манай партиин шууд сэхээр үргэлжэлүүлһэнэй ашаар социалистическэ промышленностиин бүхы һалбаринуудта иимэ амжалтанууд туйлагдаһан байна. Үйлэдбэриин зэмсэг хэрэгсэлнүүдые булюу ехээр, тайлбарилан хэлэхэдэ үлэмжэ түргэнөөр, үйлэдбэрилгэ хадаа экономическа хуули ёһо мүн гэжэ Ленин һургана. Энэ хуули ёһоной эрилтые баримталжа, Коммунистическэ парти өөрынгөө экономическа политикые бэелүүллэг байгаа, бэелүүлнэшье. Хүндэ индустриие булюу ехээр хүгжөөхэ гэһэн хараа шугамые манай парти табадахи табанжэлдэшье шууд сэхээр бэелүүлхэ байна.

Энээниие тэмдэглэхэдэ яахадаа шухала болооб гэхэдэ, мүнөө үедэ хүндэ индустриие үлэмжэ түргэнөөр хүгжөөхэ шухала бэшэ болоо гэжэ баримталхые һэдэһэн зарим экономистнуудай бии болоһониинь мэдээжэ. Мүнөө үедэ ехээр хүгжэнги хүндэ промышленностьтай болоод байхадаа, хүндэшье, мүн хүнгэншье промышленностиие адлиханаар хүгжөөхэ гү, али хүнгэн промышленностиие бүри түргэнөөршье хүгжөөхэдэ болохо гэжэ эдэ тулюур теоретигүүд баримталдаг байба.

Эдэ мэтын баримталганууд марксизм-ленинизмдэ тон харша байна, энэ хадаа партиин генеральна хараа шугамые хазагайруулха гэһэн һэдэлгэ, металл, электроэнерги, шулуу нүүрһэ, нефть, машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдэй үйлэдбэрилгые хороолгодо манай ороние түлхихэ гэһэн һэдэлгэ мүн, энэ хадаа арадай бүхы ажахын хүгжэлтэдэ ехэ муу нүлөө үзүүлжэ болохо, империалистическэ харша лагериин урда Советскэ Союзые зэбсэггүйдүүлжэ болохо, манай Эхэ ороной экономическа болон оборонно хүсые һуладхажа болохо байгаа.

Антиленинскэ эдэ үзэлнүүдые манай парти бута сохёо. Марксизмые хазагайруулагшадта Центральна Комитедэй январска Пленум дээрэ эрид хатуу, зүб зүйтэй харюу үгтэһэн байна. Хүндэ промышленностиие булюу ехээр хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан Коммунистическэ партиин генеральна хараа шугам хэлбэришэгүй зандаа үлэхэ байна.

Арадай бүхы ажахын ба манай Эхэ ороной сусаршагүй оборонно шадабариин бата үндэһэ һууриинь, советскэ арадай ажана байдалай эшэ үндэһэниинь бологшо хүндэ индустриие саашадань дэбжээлгэ хадаа урдынхидаал адли гол зорилго болоно гээд парти тоолоно гэжэ Центральна Комитедэй январска Пленум тэмдэглэһэн байгаа. Энэ хадаа арадай ажахын бусад һалбаринуудта орходоо хүндэ промышленность саашадаашье түргэнөөр хүгжэхэ зэргэтэй гэһэн удхатай. Бидэ болбол жэлһээ жэлдэ улам ехэ түлишэ, хара ба үнгэтэ металлнуудые, электроэнерги, станогуудые, машинануудые, элдэб приборнууд болон механизмуудые, химическэ продукци. барилгын материалнууд болон бусад продукци үйлэдбэрилхэ зэргэтэйбди. Имагтал энэ үндэһэ һуури дээрэ хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность, манай хүдөө ажахы, тэрэшэлэн арадай ажахын бусад һалбаринууд хүгжэжэ шадаха байна.

Социалистическэ промышленностиин туйлалтанууд арсалтагүй, агууехэ байна. Зүгөөр, наука болон техникын мүнөө үеын туйлалтануудые али болохоор хэрэглэһэнэй үндэһэ һуури дээрэ промышленностиин саашадаа дэбжэлтые туйлаха хэрэгтэй гэжэ манай Эхэ ороной интересүүд эринэ.

Промышленностиин амжалтануудые сэгнэхэтэеэ хамта, бидэ болбол арадай ажахын энэ һалбаридахи дутагдалнуудые большевистскэ үнэн сэхээр элирүүлхэ, эдэниие түргэнөөр усадхаха тушаа хэмжээнүүдые хараалан зохёохо уялгатайбди. Промышленностиин хүдэлмэриин гол асуудалнуудые һайн ойлгожо, мэдэжэ абаха, тус зорилгонуудай шиидхэгдэхэдэ социалистическэ индустриин хүдэлмэриин хэмжээнь шэнэ, бүри үндэр шатада үргэгдэхэ зэргэтэй, тиимэ зорилгонуудые парти болон арадай урда табиха шухала.

III.

Промышленностьда саашадаа техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө

Социалистическэ үйлэдбэриин таһалгаряагүй ургалта хадаа эрхим дээдэ техникын үндэһэ һуури дээрэ, хэлбэришэгүй техническэ дэбжэлтын туйлагдахада бэелүүлэгдэхэ байна. Арадай ажахыда эрхим техникые нэбтэрүүлгын асуудалнуудта манай парти хэзээ бүхэндэ түрүү зэргын удхашанар олгодог байгаа. Дайнай һүүлэй үедэ энэ ехэ ба шухала хэрэгтэ нилээд амжалтанууд туйлагдаа.

Манай эрдэмтэд ба инженернүүд, ухаалан зохёогшод ба уралан нарижуулагшад наука болон техникые таһалгаряагүйгөөр урагшань дабшуулна, шэнэ машинанууд, механизмууд, приборнууд болон материалнуудые бии болгоно, бүтээсэ улам ехэтэй технологическа процессүүдые ашаглан шудална.

Зүгөөр наука болон техникэ нэгэ газартаа тогтоод байдаггүй, харин хүгжэжэ, урагшаа дабшажа ябадаг, мүнөөдэр шэнэ, түрүү байһан юумэн үглөө болоходо хуушараад, ажабайдалһаа гээгдээд байдаг гээшэ.

Манай үетэнэй хараһаар байтар, авиаци ба радиотехникэ урган гараад, ехэ хүсэн болонхой, тиихэдэ электрическэ энерги ажабайдалай али бүхы талануудта нэбтэрэн оронхой. Металл, модо, ноохо, утаһа болон бусад олон зүйлнүүдые һэлгэдэг хэдэн зуугаад шэнэ материалнуудые һүүлэй арбан жэлэй турша соо бии болгоһон хими тон ехэ амжалтануудые туйлаа.

Ехэ ба тон ехэ хурдабшалал, дабталга болон температурые улам ехээр шудалха замаар наука ба техникэ хүгжэжэ байна. Атом доторхи энергиие хэрэглэхэ арга методүүдые нээлгэ хадаа наука болон техникын хүгжэлтын мүнөө үеын хира оройнь болоно. Уурал хэрэглэлгын ба электричествын бии болоһонтой холбоотой промышленна революциһаа удхаараа бүри үлүү ехэ шэнэ, научно-техническэ болон промышленна революциин болохоёо байһан үедэ бидэ байнабди.

Манай орон дотор промышленностьда, транспортда, барилга болон хүдөө ажахыда техническэ дэбжэлтэ таһалгаряагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ, автоматика, телемеханика, радиотехникэ, электроника болон бусад тон шэнэ техническэ туйлалтанууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнэ.

Тиихэтэеэ хамта техникэ дэбжэлтын хэрэгтэ промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудта ехэ дутагдалнууд бии. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, тус һалбаринуудта наука болон техникын туйлалтанууд үйлэдбэридэ удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ, промышленностиин бии байһан резервнүүд муугаар хэрэглэгдэнэ; промышленность, транспорт болон барилгадахи үйлэдбэриин процессүүдые механизацилга ба автоматизацилгын хэмжээнь үшөө дутамаг байһаар; үйлэдбэриин түрүү технологиие зохёон найруулха ба ашаглан шудалха талаар хэдэ хэдэн һалбаринуудта дутуунууд бии.

Техникын мүнөө үеын хүгжэлтэ улам бүри нарижуулагдаһан машинануудые, түхеэрэлгэнүүдые, приборнуудые бүтээхэ, үйлэдбэриин технологиие һайжаруулха талаар олон шэнэ зорилгонуудые табина. Зүгөөр манай машина байгуулагшадай бүтээһэн олон зүйлэй машинанууд ба түхеэрэлгэнүүд хилын саана бүтээгдэдэг эрхим зүйлнүүдһээ техническэ талаараа гээгдэнэ. Машинануудай бүтээсэ, алмалта хэдэг, ажалай арга боломжонууд, хэмжүүр, жолоодолгые автоматизацилга гэхэ мэтын гол показательнууд тухай эндэ хэлэгдэнэ. Тиимэ дээрэһээ тон шэнэ техникэ болон түрүү технологиие машина байгуулгада нэбтэрүүлгэ һаатуулагдахаһаа гадна, мүн арадай ажахын бүхы һалбаринуудта нэбтэрүүлгэ һаатуулагдана.

Машина байгуулгын техническэ культура болон дэбжэлтэнь станок бүтээлгын хүгжэлтэһөө түбхын түрүүндэ дулдыдадаг. Эсэгэ оронойнай станок бүтээгшэд мүнөө үеын олон түхэлэй станогууд—автомадууд болон хахад автомадуудые, дархалан-дабталгын түхеэрэлгэнүүдые, автоматическа лининүүдые бии болгоо, тиигэбэшье үндэр ехэ бүтээсэтэй станогуудта промышленностиин хэрэгсэлнүүдые хүсэдөөр хангаагүй. Тусхайлан хэлэхэдэ, станок бүтээгшэд хадаа металл отолдог олон позиционно мүнөө үеын автомадуудаар, мүлидэг, шүдэ гаргадаг болон бусад станогуудаар промышленностиие хүсэдөөр хангаагүй.

Зарим заводууд хуушарһан конструкциин станогуудые гаргана гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Энэнь станок бүтээгшэдтэ таагүй болоно.

Жэшээлхэдэ, станок бүтээдэг «Комсомолец» гэжэ завод шүдэ гаргадаг станогуудые бүтээдэг юм, теэд тэрэнь хилын саадахи хэдэ хэдэн фирмэнүүдэй бүтээдэг мүн тиимэ түхэлэй мүнөө үеын станогуудһаа түргөөр отолхо талаараа гурба дахин, татуургынгаа хүсэнэй талаар хоёр дахин доро байха юм.

Станок бүтээдэг хилын саада тээхи олонхи фирмэнүүд хадаа гидрокопировальна байгуулгатай универсальна токарно-шүрэб гаргадаг станогуудые гурба—дүрбэн жэлэй турша соо бүтээжэ байна, энэнь станогуудай бүтээсые хоёр—дүрбэ дахин дээшэлүүлнэ. Тиихэдэ «Красный пролетарий» гэжэ манай мэдээжэ завод иимэ станогуудые бүтээхэеэ һаял түхеэржэ байна.

Промышленностьда шухала хэрэгтэй шудхалга болон дархалан-дабталгын хэдэ хэдэн машинануудые манай станок бүтээгшэд гарганагүй, тиимэһээнь элдэб хэрэгсэлнүүд болон детальнуудай үйлэдбэрилгын шэнэ түрүү арга методүүдые нэбтэрүүлгэ һаатуулагдана.

Дархалан-дабталгын түхеэрэлгэнүүдые, илангаяа хүсэ ехэтэ гидравлическа прессүүдые бүтээхэ талаар Хүндэ машина байгуулгын министерство гээгдэжэ ябана. Энэ тусгаар шухала түхеэрэлгые үйлэдбэрилгэдэхи гээгдэлээ тус министерство ойрын жэлнүүдтэ усадхаха ёһотой.

Хүндэ машина байгуулга хадаа үндэр ехэ бүтээсэтэй автоматизированнэ прокатна станогуудаар, таһалгаряагүйгөөр үйлэдбэри үргэлжэлүүлхын тула, түбхын түрүүндэ нимгэн лист гаргадаг станогуудаар хара ба үнгэтэ металлургиие хангаха ёһотой.

Энергетическэ машина бүтээдэг хүдэлмэрилэгшэдэй урда ехэ зорилгонууд байна. Хүсэ ехэтэ ууралые хэмнэдэг энергетическэ шэнэ түхеэрэлгэ бүтээлгэ дайнай һүүлдэхи жэлнүүдтэ манайда шудалагданхай, энэ хадаа электростанцинуудта түлишэ гаргашалгые 10 процент шахуу доошолуулха арга олгоо.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Промышленностиие саашадань дэбжээхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулха зорилгонууд тухай

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ 1955 оной июлиин 4-дэ нүхэр Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэһэн элидхэ

(Үргэлжэлэл. Эхинийнь 1-дэхи нюурта)

Бидэ болбол энээниие ехэ туйлалта гэжэ тоолодог байгаабди, тоолоношьебди, зүгөөр мүнөө үедэ гаргагдадаг энергетическэ түхеэрэлгын экономическа показательнууд бидэниие хангахаяа болёо. Мэнэ һая правительство болбол энергетическэ машина бүтээлгын саашадаа хүгжэлтэ тухай: ехэ ба тон ехэ хүсэтэй уурал хэмнэдэг параметрнүүдтэй аад, ууралай хүсөөр хүдэлдэг турбинануудые бүтээхэ тухай, 200 мянган киловатт хүсэтэй ууралай шэнэ турбинануудые бии болгохо тухай, 300 мянган киловатт хүсэтэй ууралай турбинануудые зохёон хараалха тухай шухала тогтоол баталан абаба.

Дайнай һүүлдэхи жэлнүүдтэ арадай ажахыда стационарна болон транспортна түхеэрэлтэнүүдһээ тэрэшэлэн суднануудые бүтээлгэдэ газова турбинануудые хэрэглэлгэ улам ехэ удхашанартай боложо байна. Газова турбинанууд бэеэр болон шэгнүүрээр бага аад, мүн тиимэ хүсэтэй ууралта турбинна түхеэрэлтэнүүдһээ хоёр дахин бага түлишэ гаргашалдаг байна. Техникын энэ һалбарида хүдэлмэринүүдые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тушаа правительство хэмжээнүүдые абанхай.

Манай орон дотор бэелүүлэгдэжэ байгаа тепловой болон гидроэлектрическэ станцинуудай барилгын туйлай ехэ программа хадаа электромашина бүтээгшэдэй урда ехэ зорилгонуудые табинхай. Эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ Электротехническэ промышленностиин министерствын заводууд элитэ амжалтануудые туйлаа.

1946 ондо «Электросила» гэжэ Ленинградска завод дээрэ 100 мянган киловатт хүсэтэй аад, водородоор хүйтэрүүлэгдэдэг түрүүшын турбогенератор, тиихэдэ 1952 ондо 150 мянган киловатт хүсэтэй аад, мүн водородоор хүйтэрүүлэгдэдэг турбогенератор бүтээгдэһэн байна. Энэ завод хадаа Куйбышевска ГЭС-тэ зорюулан 105 мянган хүсэтэй уникальна гидрогенератор бүтээнэ, тиихэдэ 200—250 мянган киловатт хүсэтэй гидрогенераторнуудые хараалан зохёожо захалаа. Куйбышев—Москва гэжэ электродамжуулгын линидэ зорюулан 400 киловольт напряженитэй ехэ вольтно аппаратурые электроаппаратна заводууд амжалтатайгаар бүтээдэг болоо.

Тиигэбэшье, бидэ болбол электропромышленностиин урда шэнэ эрилтэнүүдые табиха ёһотойбди. Тэрэнэй бүтээдэг машинанууд болон аппарадуудай хэмжүүр, хэмжээнь ехэ байдаг. Жэшээлхэдэ, Московско трансформаторна заводой зохёон бүтээһэн, 400 киловольт напряженитэй 123,5 мянган киловольтампер хүсэтэй трансформатор хадаа мүн тиимэ шведскэ трансформаторһаа 1,5 хүндэ шэгнүүртэй байдаг.

Ереванска электрозаводой бүтээдэг 60 киловатт хүсэтэй нүүдэл электростанци 3 тонно болодог, харин тиихэдэнь Германска Демократическа Республикада бүтээгдэдэг мүн тиимэ электростанци 2 тонно болодог.

Электромашина байгуулгада шэнэ зүйлэй изоляци—кремни—органическа изоляци хэрэглэдэг бололго хадаа электрическэ машинануудай бэеын хэмжүүр болон хэмжээе ехэдхэнгүйгөөр, тэдэнэй хүсые нилээд дээшэлүүлхэ, ашаглалтын болзорые эрид ехэдхэхэ арга олгохо байна. Зүгөөр Электротехническэ болон химическэ промышленностиин министерство шэнэ изоляционно энэ материалые удаанаар нэбтэрүүлнэ.

Автотракторна болон хүдөө ажахын машина байгуулгада шэнэ техникые хүгжөөлгын хэрэг тон ехэ муу байдалда байна. Дайнай дүүрэмсээр уданшьегүй бүтээгдэһэн ашаанай болон хүнгэн автомобильнуудай модельнүүд мүнөө үедэ түлишэ гаргашалга, ажаллаха арга боломжо, конструкциин хэмжүүр, ябаса гэхэ мэтын тон шухала зарим показательнуудаараа хилын саада тээхи эрхим машинануудта хүрэнэгүй. Манай промышленностиин бүтээдэг зарим түхэлэй тракторнууд, комбайнууд болон хүдөө ажахын машинанууд техническэ талаараа бидэниие тэрэшэлэн хангана гүй.

Жэшээлхэдэ, 1953 онһоо хойшо Минск болон бусад тракторна заводуудай бүтээжэ байһан «Беларусь» гэжэ пропашной дизельнэ трактор 3 тонно шэгнүүртэй байдаг, тиихэдэ мүн тиимэ түхэлэй 1951 оной «Фордзон-Мейджер» гэжэ английска трактор 2 тонно болодог.

Сталинай нэрэмжэтэ Московско заводой бүтээдэг ЗИС-150 гэжэ ашаанай автомобилиин шасси 3 тонно болодог, тиихэдэ мүн тиимэ түхэлэй «Студебеккер» гэжэ фирмын бүтээдэг 1954 оной американска автомобилиин шасси 2 тонно болодог.

Хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй механизацилгые түгэсхэлгэдэ тон шухала олон түхэлэй машинанууд манайда үшөө бүтээгдээдүй байһаар, тиигээд тус машинануудые зохёон бүтээлгэшье аргагүй ехээр удааруулагдана. Автомобильна, Тракторна болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерствын хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ даншье хүжүү ябадал гаргана.

Автомобильна болон тракторна промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд техникын талаар гээгдэлээ богони болзор соо усадхажа, мүнөө үеын түхэлэй шэнэ автомобильнууд, тракторнууд болон тягачуудые орондоо үгэхэ ёһотой. Тиигэхэ зуураа дизельнүүдые үргэнөөр хэрэглэлгэдэ, автомобильнуудай ябасые дээшэлүүлгэдэ, хүнгэн болон ашаанай машинануудай ашагтайгаар ажаллалгада илангаяа ехэ анхарал хандуулагдаха ёһотой. Ой модоной промышленностьда болон барилгада зорюулагдаһан хүсэ ехэтэ шэнэ тракторнуудые бии болгохо, тэрэшэлэн ашаглахада таатай зохид автоприцепүүдые зохёон гаргаха, тэдэниие олоор үйлэдбэрилдэг болохо хэрэгтэй.

Транспортна машина бүтээлгын хүдэлмэрилэгшэдэй урда ехэ зорилгонууд байна. Ашаг багатай паровозууд хадаа тепловозууд болон электровозуудаар һэлгэгдэхэ ёһотой. Тепловозууд болон электровозуудай зохёогдоһон конструкцинууд манайда бии, зүгөөр тэдэниие бүтээлгэ удаанаар бэелүүлэгдэнэ. Энэ хэрэгэй талаар хэдэ хэдэн шухала хэмжээнүүдые абахаһаа гадна, газотурбовозуудые бүтээлгэ эхилхэ хэрэгтэй.

Шулуу нүүрһэ, руда болон барилгын материалнуудые нээмэл аргаар малтан абалгын хүдэлмэринүүдые дэлгэрүүлхэдэ экономическа талаараа ашагтай байһыень хараадаа абажа, тиимэ хүдэлмэринүүдые механизацилхын тулада бүтээсэ ехэтэй машинануудые бии болгохо шухала. Ута удхууртай аад, хүсэ ехэтэй экскаваторнууд, 40—50 тонно үргэдэг автомобильнууд-самосвалнууд, 60—90 тонно үргэдэг домкрадууд бидэндэ хэрэгтэй болонхой.

Машина бүтээлгын ба приборнуудые бүтээлгын министерствын талаар (министрынь нүхэр Паршин) шэнэ техникэ шэнжэлэн зохёохо ба нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хэрэгэй ямар байһан тушаа онсо тогтожо хэлэхэ хэрэгтэй болоно.

Энэ министерствын предприятинууд хуушанай олон машинанууд, приборнуудые бүтээн гаргадаг, теэд мүнөө сагай олохон полиграфическа, бүд нэхэлгын, трикотажна, гутал оёлгын машинануудые, химическэ болон эдеэ хоолой промышленностьда шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые мүнөө хүрэтэр бүтээн гаргадаггүй байһаар.

Чехословакида, Германска Демократическа Республикада бүд нэхэлгын челноггүй станогууд бүтээн гаргагдадаг, тиигээд челноггой станогуудһаа 1,5 дахин ехые бүтээдэг байхадань, харин манайхи мүнөө хүрэтэр тиимэ станогуудые конструкцилан зохёожо эхилээдүй байһаарбди.

Хлопчатобумажна бүдүүдые таһалгаряагүй сайлгаха агрегадууд хилын саана үргэнөөр хэрэглэгдээд, ажалай бүтээсые хоёр дахин тухай ехэдхэжэ, бүдүүдэй шанарые һайжаруулжа байна. Харин манайда бүд бусалгахын тула хуушан түхэлэй котёлнууд бэлэдхэгдэдэг байһаар.

Машина бүтээлгын ба приборнуудые бүтээлгын министерство гээгдэнги техникэһээ юундэ һалажа яданаб? Хуушарһан зүйлнүүдые бүтээн гаргахань бэлэн, амар байжа болоо ха. Шэнэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргадаг болохын, технологическа талыень шэнэдхэн хубилгахын тулада ехэ хүдэлмэри хэхэ, бэрхэшээлнүүдые дабаха ушартай болохо байна. Тиигэбэл, аягүй ушарнуудтай тохёолдожошье магад гээшэ. Тиимэ хүдэлмэри бүгэдэндэ аятай байхагүй бшуу. Техническэ политикын талаар холын хараагаа алдаһан, амар байжа дадаһан, тэрэнэй тулада гүрэнэйнгөө ашаг туһые хайхардаггүй, министр нүхэр Паршиндашье энэ ушар зохидгүй байжа болоо ха.

Дайнай хойто тээхи үе соо радиотехническэ промышленностиие хүгжөөхэ хэрэгтэ манай партиин Центральна Комитет болон правительство ехэ анхарал хандуулһан байгаа. Промышленностиин энэ һалбаринь, радиотехникын талаар хүдэлмэрилдэг научна эмхи зургаанууд нилээд бэхижүүлэгдэжэ, мүнөө шадабари мэргэжэл түгэс кадрнуудтай болонхой. Радиотехническэ промышленностиин һүүлэй табан жэл соо бүтээн гаргаһан бүхы зүйлнүүдынь 4 дахинһаа ехээр нэмээ.

Гэхэ зуура, олон каналтай радиорелейнэ лининүүд, фототелеграфна аппарадууд ба радиодамжуулгада шухала тусхай хэрэгсэлнүүд мэтын, хэлхеэ холбооной перспективнэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг бололгын талаар промышленностиин энэ һалбари гээгдэнги байна. Электробакуумна ба бусад янзын приборнуудые, бага габаридтай радиохэрэгсэлнүүдые, радиотехническэ шэнэ материалнуудые автоматическа аргаар үйлэдбэрилхэ технологи удаан нэбтэрүүлэгдэн дэлгэрүүлэгдэнэ. Хэблэдэг схемэнүүд радиоаппаратура үйлэдбэрилхэ талаар мүнөөшье үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоодүй. Эдэ асуудалнуудые Радиотехническэ промышленностиин министерство дары шиидхэхэ ёһотой.

Шэнэ машинануудые улам олоор бүтээн гаргахын, тэдэнэй шанарыень һайжаруулхын ба өөрынь үные химдаруулхын тулада, машина бүтээгшэд мүнөө сагай наукын ба техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлжэ, өөрынгөө үйлэдбэриин технологиие саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулха ёһотой. Тиимэ туйлалтанууд нилээд олон болобошье, тон удаанаар, муугаар дэлгэрүүлэгдэдэг байна.

Кузнечнэ үйлэдбэриин талаар абабал, механическа дабталгын, хэбтэ сохилгын прессүүдые хэрэглэжэ дархалха арга хилын саана улам ехээр дэлгэржэ байнхай. Агаар-парай хүсөөр штамп хэдэг балтануудые хэрэглэдэг байһанаа, электричествээр халааҗа механическа дабталгын прессүүдые ашагладаг болоходо, саашанхи механическа үйлэдбэрилгэнь 2—3 дахин хүнгэн болодог ба металл гаргашалга 30—50 процентээр хородог, тиигээд ажалайнь хэмжээн тэды зэргээр лэ бага бололсодог байха юм. Дабталга хэхэ иимэ прогрессивнэ арга метод манай Сталинградска тракторна заводто амжалтатайгаар хэрэглэгдэжэ байна.

Автотракторна промышленностьда механическа дабталгын прессүүдые хэрэглээд байбал, тусхайта талмай дээрэ дархалан бүтээгдэдэг зүйлнүүдэй хэмжээе 1,5 — 2 дахин ехэ болгохо, металл гаргашалгые нилээд хороохо байгаа. Энэ арга методые кузнечнэ үйлэдбэридэ эрид шууд нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ шухала. Тиигэхын тулада Станок бүтээлгын ба зэр зэмсэгэй промышленностиин министерство (министрынь нүхэр Костоусов) механическа дабталгын, хэбтэ сохилгын прессүүдые бүри түргэнөөр бүтээн гаргаха ёһотой.

Кузнечнэ, мүн шудхалаагай цехүүдтэ шэнэ техникэ ба түрүү технологи түргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлбэл, продукци үйлэдбэрилэн гаргалгаяа бүри ехэ болгохын, өөрынь үные химдаруулхын тулада шухала угаа ехэ арга боломжо хангаха байна. Эдэ арга боломжонуудые ашаглаха гээшэ машина бүтээдэг бүхы министерствонүүдэй тон шухала зорилго болоно. Гэхэтэй хамта, арга боломжын бодото дээрээ бэелүүлэгдэхынь, экономическа ехэ ашаг үрэ үгэхын тулада заримдаа тон бага юумэн хэрэгтэй болодог тухай онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Металлургическа промышленностьда шэнэ техникэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгэ ехэ удхашанартай байна.

Промышленностиин энэ һалбаринь үйлэдбэреэ саашадань, бүри түргэнөөр ургуулха шухала бүхы арга боломжонуудтай. Харин манай металлургиин хүтэлбэрилэгшэд түрүү предприятинуудта сугларуулагдаһан баян дүй дүршэлые һайтар шэнжэлэн үзэхэ, ашаглагдаагүй байһан ехэ резервнүүдые хүсэндэнь оруулха зэргэтэй.

Жэшээлхэдэ, Магнитогорско комбинадай доменно цехын һайн дүй дүршэлые үргэнөөр ашаглаха шухала. Тус цехын хүдэлмэришэд прогрессивнэ хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулганууды бэелүүлэн, доменно пеэшэнгүүдэй бүтээсые 10—15 процентээр ехэ болгоод, кокс гаргашалгые 8—10 процентээр хорооһон, шэрэм үйлэдбэрилхэ үнэ сэнгые нилээд химдаруулһан байна.

Манай металлургнууд муушаг руданууды ашаглаха ба шанаржуулха асуудалнуудта зохихо анхарал табинагүй. Жэшээнь, Криворожско түмэрэй рудагай бассейндэ шанаржуулга хэдэггүй дээрэһээнь, 46 процентһээ доошо бэшэ түмэртэй 3 миллион шахуу тонно руда жэл бүри газар доороо үлэдэг ба гээгдэдэг байха юм. 37 процент хүрэтэр түмэртэй кварцинууд мүнөө хүрэтэр ашаглагдадаггүй байһаар.

Манай орон түмэрэй рудагай тон баян запасуудтай хадань, 40—45 процент түмэртэй рудае хэрэглэхэ оролдолго гаргаһанай үлүү гэжэ Хара металлургиин министерствын хүтэлбэрилэгшэд тоолодог байһан бололтой. Гэхэ зуура, Баруун Европын олохон оронууд 27—33 процент түмэртэй рудае ашагладаг байһаниинь мэдээжэ.

Нүхэдүүд, манай байгаалиин баялигуудта иимэ гамгүйгөөр хандажа болохогүй гээшэл. Металлургическа промышленностиин хүтэлбэрилэгшэд рудануудай запас нөөсэнүүдые эрхимээр ашаглаха, түрүү техникэ хэрэглэһэнэй үндэһөөр тэдэ руданууды һайтар шанаржуулха ёһотой.

Булад хайлуулдаг үйлэдбэридэ бага бэшэ арга боломжонууд бии. Кислород хэрэглэн, булад хайлуулгые түргэдхэбэл, булад ехээр хайлуулха хүсэтэ резерв болохо байһаниинь элитэ. «Запорожсталь» завод кислород хэрэглэн, булад хайлуулгын сагые нилээд бага болгожо, мартеновскэ шэнэ пеэшэнгүүдые ашаглалгада оруулангүйгөөр булад хайлуулгаяа хоёр жэлэй туршада 20 процент нэмээһэн байха юм. Кислород хэрэглэбэл, ашаглагдажа байгаа мартеновскэ пеэшэнгүүдтэ булад хайлуулгаяа жэл соо хэдэн миллион тонноор нэмээжэ шадагдаха.

Бүри һайн түхэлэй прокадуудые үйлэдбэрилдэг боложо, металлаа нилээд ехээр арьбалжа болохо байна.

Шэнэ түхэлэй прокадуудые үйлэдбэрилхэ хэрэг хүгжөөхэ тухай инженер Ложкиной һонирхолтой статья һаяхан «Правдада» тунхаглагдаа һэн. Жэшээнь, хоёр талаһаа хэбтэ сохигдоһон хабтагар ба булангуудтай буладые дабтаха үедэ шэгнүүриинь бага болобошье, бэхи бүхэ зандаа байдаг юм гэжэ автор статья соогоо бэшэнэ. Тиимэ янзын металлай шэгнүүриень (жэшээлхэдэ) 10 процентээр хорооходо, тэдэниие үйлэдбэрилхын тулада гаргагдадаг буладай 11 процент тухай нэмэлтэ хайлуулга хэһэнтэй тэн болохо байна. «Азовсталь» заводто ба Ново-Тагильска металлургическа заводто тиимэ янзын хоёр талаһаа хэбтэ сохигдоһон хабтагар булад ба швеллернүүдые үшөө һайнаар хэжэ туршахадань, тиимэ хабтагар булад дабтаха үедэ тэрэнэй гаргашань 10—12 процентээр, швеллернүүдэй 8—10 процентээр хородог байһан ушар элирээ. Тон мүнөөнэй түхэлтэй прокат үйлэдбэрилэн гаргахын тула шэнэ түхеэрэлгэ тодхобол, 15—20 процентын хэмжээтэйгээр булад арьбалха арга боломжо мүнөө лаб бии байна гэжэ инженер Ложкин статья соогоо бэшэнэ.

Хара металлургиин министерство, Хүндэ машина бүтээлгын министерство инженер Ложкиной статья соохи дурадхалнуудые хаража үзээхэ, тиигээд тэдэниие бэелүүлхын тула юу хэһэн тухайдаа ЦК-да, Правительствода элидхэн мэдээсэхэ уялгатай.

Хара металлургиин министерство, металл хэрэглэдэг зарим министерствонүүдшье, арьбан һайн прокадуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхын түлөө һулаар тэмсэдэг байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Продукциин бүтээн гаргалгые түсэблэхэдөө, бүридхэхэдөө арьбан һайн прокадуудые үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ гансал шэгнүүрэй талые харадаг, мүнөөнэй гурим металлургнуудые урмашуулдаггүй байна. Прокат хэрэглэдэг министерствонүүд, тусхайлан хэлэбэл, Барилгын министерствонүүд, арьбан һайн прокадуудые үйлэдбэрилжэ абаха хэрэг шухалада тоодоггүй байха юм. Юундэб гэхэдэ, конструкцинуудые бүтээхэ ба хабсаруулха хүдэлмэри тоннын хэмжээгээр түсэблэгдэдэг, түлэгдэдэг, ондоогоор хэлэбэл—прокадай шэгнүүрэй ехэ байха бүри конструкциинь хүндэ болохо, тиигээд тэдэндэ «бүри ашагтай» болохо байна бшуу.

Энэ асуудал гүрэнэй ехэ удхашанартай, тиимэһээ һайтар шэнжэлжэ мэдэхэ хэрэгтэй болоно. Металлургнуудай хүдэлмэриие бүтээн гаргаһан продукциинь тоннын хэмжээгээр лэ сэгнэжэ болохогүй; тииһээ-тиитэрээ барилгашадай хүдэлмэриин үрэ дүнгые хабсармал металл конструкциин шэгнүүрээр сэгнэбэл буруу болохо байһаниинь лабтай.

Үнгэтэ металлургиин, илангаяа руданууды шанаржуулгын талаар ашаглагдаагүй ехэхэн резервнүүд бии. Манай орон дотор холисотой зэдэй ехэ запас бии аад, илгажа абтадаггүй байһаар. Бүри 1932 ондо профессор Мостович холимог руданууды илгажа абаха арга метод зохёоһон ба туршажа үзэһэн байгаа. Тэрэ арга методыень хэрэглэбэл, холимог рудаһаа зэд гаргажа абалгые 60-һаа 90 процент хүрэтэр ехэ болгохо байна. Гэбэшье, Үнгэтэ металлургиин министерство энэ арга методые мүнөө хүрэтэр үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлээдүй, гэхэ зуура иимэ арга метод США-да үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

Кислород хэрэглэхэдэ пеэшэнгүүдэй бүтээсые 70 процент хүрэтэр нэмээдэг, кокс гаргашалгые 25 процент хүрэтэр хороодог гэжэ дүй дүршэл дээрэһээ элирэнхэй болобошье һаань, үнгэтэ металлургида кислород үшөөл муугаар ашаглагдадаг байһаар.

Нефтяной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ ехэ зорилго табигданхай байна. Нефтьшэд мүнөө сагай түрүү техникэ, шэнэ технологи хэрэглэн, бүри түргэнөөр үрэмдэн малтадаг болохо, скважинануудай бүтээсые ехэ болгохо, газар сооһоо нефть бүри хүсэдөөр гаргажа абаха ябадал хангаха уялгатай.

Нефтяной промышленностиин министерство буйлуулагдадаг нефтьһээ тунгалаг нефтиин продуктнуудые бүри ехээр илгажа абаха хэрэгтэ шэнэ техникэ муугаар ашаглана.

Мазуудые һайтар илгаха талаар промышленностьда үни шудалагдаһан арга методүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлбэл, тунгалаг нефтиин продуктнуудай абтасые ниитэ дээрэнь нилээд ехэ болгожо шадагдаха байна.

Һайтар шанаржуулагдаһан минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ба микроүтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ хэрэг химическэ промышленностьда удаанаар шудалагдана, хоро-химикадуудай ассортиментнь бага байна. Байгаалиин ба нефтяной газууд мууса ашаглагдана, синтетическэ каучук, хэмэл волокно, угаалгын хэрэгсэлнүүд ба бусад зүйлнүүдые бүтээхын тула промышленностиин түүхэй эдэй гол база болохо ёһотой. Химическэ промышленностиин министерство арадай ажахые шэнэ янзын тусхай каучугаар, пластмассаар, шэрээр, лагуудаар ба бүд... гуудаар хангаха ёһотой.

Нүүрһэтэй газарнуудые бэдэрхэ, шэнээр, бүр... һайнаар шэнжэлхэ арга метод түсэблэн зохёо... ба нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ, газар соо... нүүрһые гидравлическа аргаар малтажа абаха шэнэ технологи хүгжөөхэ ба улам нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ нүүрһэнэй промышленностиин та... лаар эрдэмтэдэй, инженернүүдэй, технигүүдэй б... ухаалан зохёогшодой хүсэн дутамагаар элсүүлэгдэ... табигдана.

Сэбэрлэхэ хүдэлмэриие комплексно ёһоор оньһо... жоруулха ябадал бэелүүлхэдэ шухала шэнэ маши... нануудые, оньһон бэхилэлгэнүүдые бии болгохын ту... ла газар малтаха механизациин хэрэгсэлнүүдые зо... хёохо, тэрэшэлэн бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэхэдэ шу... хала шэнэ түхэлэй тулгануудые байгуулгада онс... анхарал хандуулха хэрэгтэй. Нүүрһэнэй промышленностиин хүтэлбэрилэгшэд нүүрһэнэй үенүүдые шэнжэлэн олохо үшөө һайн аргануудые бэдэр... хэ, газар малтадаг бүри ехэ бүтээсэтэй, шэнэ маши... нануудые зохёохо ёһотой байна.

Манай барилгын индустри тухай партиин Центральна Комитедэй, Министрнүүдэй Соведэй зааб... риин ёһоор, барилгын тааруу һайн материалну... дые, түрүүшын ээлжээндэ барилга оньһожоруулха... түргэдхэхэ ба үныень хүнгэдхэхэ хэрэгтэ шиидхэх... удхашанартай хабсармал түмэр-бетон конструкци... нуудые ба хэрэгсэлнүүдые бүри ехээр үйлэдбэрилх... хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулганууд һүүлэй үедэ бэе... лүүлэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ хабсармал түмэр-бето... бүтээлгэ 1953 онойхиһоо 1,5 дахин шахуу нэмээгд... жэ, 3 миллион кубометртэ хүргэгдэһэн байгаа. Тии... гэбэшье, энэмнай тон дутамаг гээшэ. Үнэндөө, түрүү... шын алхам хэгдэһэн удхатай болоно. Ойрын гурба... жэл соо түмэр-бетоноор хэгдэһэн конструкцинууды... ба хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэеэ адагынь 4—5 да... хин ехэ болгохо шухала. Хабсармал түмэр-бето... конструкцинууд ба хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхы... тула шухала заводууд, полигонуудые эршэмтэй түр... гэнөөр бариха хэрэг хангаа һаа, зорилгоёо амжал... татайгаар шиидхэхэ байнабди.

Промышленностиин бүхы һалбаринуудтахи үйлэдбэриие автоматическа болгохо хүдэлмэри үргэн ехээр хүгжөөхэ гэжэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүд соо хараалагданхай.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ үйлэдбэриин процессые автоматическа болгохо талаар промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудта зарим тэды амжалтанууд туйлагдаа.

Жэшээнь, хара металлургидахи доменно ба мартеновскэ пеэшэнгүүдые автоматическа болгоходо бүтээсэнь 7—10 процентээр нэмэһэн ба түлишэ 6 процент арьбалха арга хангаа. Сортпрокатна станогуудые автоматическа болгоходо бүтээсэнь 15—20 процентээр дээшэлхэ, электроэнерги гаргалгые хороохо ба хүдэлмэришэдэй ажал нилээд хүнгэдхэхэ байһаниинь Магнитогорско комбинадай дүй дүршэл дээрэһээ харагдана.

Гэхэ зуура, үйлэдбэриин процессүүдые автоматическа болголгын эршэ темп хүсэд хүрэмөөр гэжэ мэдэрхын аргагүй байна. Зарим министерствонүүд автоматизациин хэрэгые үшөөл тоодоггүй; тэрээндэ зохихо анхарал табидаггүй байһаар. Бии байһан, ехэнхидээ тааруулагдаагүй түхеэрэлгэдэ автоматическа аппаратурые юрэл нэгэдхэхэ тэдыгээр хизаарлаха гэһэн һэдэлгэнүүд дээрэһээ тэрэнь харагдана. Тиимэ юумэн тон бага үрэ үгэдэг байха юм.

Үйлэдбэриин процессүүдые автоматическа болгохо талаар гээгдэһэн ябадалые мүн юугээр тайлбарилхаб гэхэдэ, Машина бүтээлгын ба приборнуудые бүтээлгын, мүн Радиотехническэ промышленностиин министерствонүүд промышленна шэнэ аппаратура болон приборнуудые зохёохо, үйлэдбэрилэн гаргаха хэрэг үшөөл багаар эрхилдэг байна.

Приборнуудые бүтээлгэ манайда тон дутамаг, тиигээд арадай ажахын олохон һалбаринуудай саашадаа хүгжэлгые хойшо татана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Приборнуудые бүтээлгэ хэдэн министерствонүүдэй хоорондо тараагданхай. Приборнуудые бүтээлгын технологи олохон ушарта гээтдэнги байһаар. Эдэ бүгэдэнһөө шалтагаалан, манайда приборнууд дутамагаар бүтээн гаргагдана. Электротехникын, радиотехникын, тоолон гаргадаг техникын һүүлэй туйлалтануудые үндэһэ болгоһон приборнууд удаан зохёогдодог, удаанаар нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгдэдэг байна. Энэ хэрэгые богонихон болзор соо, шууд заһаруулха шухала.

Шэнэ техникэ, түрүү технологи дэлгэрүүлхэ хэрэгтэхи дутуу дунданууд, тэрэшэлэн ашаглагдаагүй ехэ резервнүүд ой модоной, модо үйлэдбэрилгын, эдеэ хоолой болон хүнгэн промышленностьда бии байна.

Энээниие гэршэлэн харуулхын тула, хлопчатобумажна үйлэдбэри тушаа тогтожо хэлэхэмни.

Тус һалбаридахи ажалай бүтээсэ тон удаан ургана. Жэшээнь, 1954 ондо бүд нэхэдэг үйлэдбэридэхи ажалай бүтээсэ 1940 онойхиһоо миил 15 процентээр нэмэһэн байгаа. Манай хлопчатобумажна промышленностьда хүдэлмэрилдэг нэгэ хүдэлмэришэнэй жэл соо нэхэһэн бүдэй хэмжээн хүгжэнги хлопчатобумажна промышленностьтай Англи, Итали, Чехословаки, Польша мэтын оронуудтахи үйлэдбэрилгые үлүүлдэг болобошье, США-тай жэшэбэл нилээд доошоо байна.

Энээнэй ушар шалтагааниинь юуб?

Энэ ушар бүд нэхэдэг үйлэдбэриин техническэ гээгдэлһээ түбхын түрүүн шалтагаална. США-гэй хлопчатобумажна промышленностиин бүд нэхэдэг үйлэдбэридэ барандаа станогууд-автомадуудай хэрэглэгдэдэг байхадань, харин манайда бүхы станогуудай миил 36 процентнь станогууд-автомадууд болоно.

Ондоо баримтануудыешье абаад үзэе. Һаяхан манай хэдэн хүдэлмэрилэгшэд Италяар, Францяар ябажа, хүнгэн промышленностиин хүдэлмэритэйнь танилсаһан байгаа. Хэмэл нооһоор гү, али тэрээниие бодото нооһонтой гү, али торгонтой холижо нэхэһэн бүдүүдые Италида хаража, манай хүдэлмэрилэгшэд һонирхоһон байна. Тиимэ бүдүүд тон һайн үнгэтэй, үнөөр химда ушарһаа зоной дунда худалдаан болостой байха юм. Италида ёһотой нооһон бүдүүдһээ гадна, казеиные, клещевиные, тэрэшэлэн юрын хулһые нооһондол адли болгожо бүд нэхэдэг байһаниинь хэмэл волокногой заводуудта ошожо үзэхэ үедэ элирээ. Тиимэ хулһаар хоёр янзын волокно: нооһон шэнги бүдүүдые нэхэхэ матова волокно; хэмэл торго нэхэхын тулада хэрэглэгдэдэг ялагар волокно бүтээгдэнэ. Иимэ хэмэл волокно нооһоной шэнжэтэй байдаг: бамбагар, сэбэр нооһон шэнги зөөлэн байдаг, тиимэ утаһан ба хубсаһан хибэндэ эдигдэдэггүй.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Промышленностиие саашадань дэбжээхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулха зорилгонууд тухай

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ 1955 оной июлиин 4-дэ нүхэр Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэһэн элидхэл

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1—2-дохи нюурнуудта)

Нооhо ээрэхэ ба нэхэхэ үедэ цехүүд соохи температурые, агаарай шииг нойтые автоматическа аргаар зохёохо, хлопок-волокное элдэб холисонуудhaa хайса сэбэрлэхэ, ээрэмэл ноохоёо монсойлгохоhoo урид жэгдэ байхынь тулада тусхай һамаар амнаха шухала, тиихэдэ алаг эреэн болодоггүй юм. Монсойлгожо ээрэдэг үйлэдбэри илангаяа ехээр хүгжэнхэй. Ээрэмэл ноohон барандаа шахуу олон үнгэтэйгөөр ниидхэгдэдэг, тиихэдээ бүдые бүхэ, үнынь химда, түхэл янзыень һайн болгодог байна.

Манайда үйлэдбэрилэгдэһэн, минута соогоо 650 эрьелдэдэг машинануудай орондо, 1200 хүрэтэр эрьесэ хэдэг англиийска рашель-ээрсэг трикотажна үйлэдбэридэ хэрэглэгдэнэ.

Манай хүдэлмэрилэгшэд Париж городтохи мал үсэлдэг газарта ошожо, малай арhые мяханhaaнь салгаахын тула тусхай хэрэгсэлнүүдтэй электродиск хэрэглэдэг, арhа отолонгүй, мяха, сало үлөөнгүй хуушэдэг, мяхыень сүм хуулажа абадаг байhыень хадана.

Нүхэдүүд! Промышленностиин бүхы һалбаринуудта шэнэ техникэ хэрэглэхэтэээ хамта, бидэнэр манай предприятинууд дээрэ бии байһан техникэ ашаглалгые мүн лэ бүхы талаарнь һайжаруулха ёhотойбди. Бии байһан зэбсэг түхеэрэлгые шэнэдхэн һайжаруулжа, ажалай бүтээсые нэгэ хахад—хоёр дахин ехэ болгожо болохо гэжэ зарим заводуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл харуулна.

Гэбэшье, машина бүтээгшэд, илангаяа станок бүтээгшэд станогууд болон прессүүдые шэнэдхэн һайжаруулха тухай һаналаа багаар табина; энэ зорилгодо хэрэгтэй типовой проектнүүдые тэдэнэр зохёогоогүй, типовой узелнуудые, детальнуудые болон автоматика бүтээн гаргалгые эмхидхээгүй. Иимэ хүдэлмэридэ хэрэгтэй мүнгэн зөөри болон материалнууд үгтэнэгүй.

Хүдэлжэ байһан зэмсэг түхеэрэлгын бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхын, үйлэдбэриин бии байһан талмайһаа продукци нилээд ехээр абадаг болохын тула бүхы хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Шэнэ техникые хэрэглэхэ талаар ехэхэн дутагдалнуудай гараһанай, промышленностьда бии байһан ехэ арга боломжонуудые һулаар ашаглаһанай шалтагаанууд юун болоноб?

Манай промышленностиин таһалгаряагүйгөөр, түргэнөөр хүгжэжэ байһан хадань, дайнай үеын хүшэр хүндэ шалгалтануудые тэрэнэй нэрэтэй түрэтэйгөөр дабажа гараһан хадань, дэлхэйдэхи техническэ хүгжэлтэдэ түрүү һуури эзэлжэ байхын тула онсо ехэ хүсэлэл оролдолго, ажал хүдэлмэри саашадаа бидэнэй гаргаһанай хэрэггүй гэжэ зарим нүхэд бодоо гээшэ. Имэрхүү һанал бодолой үндэһэ баримтагүй ба хоротой байһаниинь элитэ. Манай большевистскэ хэлэн дээрэ энэ хадаа ехэрхүү зан, даалгаһан хэрэгэй түлөө гүрэнэй үмэнэ харюусалгатай байһанаа мэдэрхээ болиһон ябадал гээшэ гэжэ нэрлэгдэдэг.

Капиталистическэ оронуудта техникэ нэгэ газартаа байдаггүй, харин яаралтай зэбсэгжэлгын, эгээл ехэ олзо олохын түлөө капиталистнуудай үрдилсэһэнэй ба шунан ороһоной эсэстэ хэдэн һалбаринуудта техникын урагшаа дабшажа байһаниие бидэ мартаха аргагүйбди, мартаха ёhогүйбди.

Манай зорилго юуб гэхэдэ, манай байгуулалтын гулюу хүсые ашаглажа, хилын саанахи наукын болон техникын туйлалтануудые үлүүлжэ гараха хэрэг болоно.

Түрүү техникые хангалтагүйгөөр хэрэглэһэнэй нэгэн шалтагаан гэхэдэ, шэнэ машинанууд, механизмууд, приборнууд болон аппаратурые ашаглаха, шэнэ янзын материалнууд болон түрүү технологи бии болгохо хүдэлмэриие министерствонүүд һулаар хүтэлбэрилнэ.

Министерствонүүд болон предприятинуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэри дээрэ технологическа албан хэрэгые, заводуудай лабораторинууд болон конструкторска бюронуудые хүгжөөлгын ба бэхижүүлгын шухала удхашанарые тооногүй.

Шэнэ техникэ болон технологи зохёоходоо ба үйлэдбэридэ хэрэглэхэдээ хүнүүдые материальна талаар урмашуулха принцип заримдаа хазагайруулагдана.

Эрдэмтэдэй хабаадаагүй һаа, научна үргэн хүдэлмэри болон шэнжэлгэ хээгүй һаа, промышленностиие, арадай бүхы ажахые амжалтатайгаар хүгжөөхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха аргагүй байна.

Советскэ Союз дотор наукын туйлаһан туйлалтанууд бүгэдэндэ мэдээжэ, арсалтагүй ехэ гээшэ. Манай орон дотор научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри жэл ерэхэ тудам улам үргэн болгогдоно. Зүгөөр, зарим научна эмхи зургаанууд болон эрдэмтэд промышленностиин ба хүдөө ажахын хэрэглэмжэ эрилтэнүүдые мэдэдэггүй, таһарангяар хүдэлмэрилнэ, жиирэй, бага удхашанартай темэнүүдые шэнжэлнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Орондоо олон жэлээр ямаршье юумэ үгэдэггүй научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд болон «эрдэмтэ» бии гээшэ.

Зарим научна эмхи зургаануудай материальнотехническэ база һула байна. Мүнөө сагай лабораторно түхеэрэлгэ болон приборнууд дутана гэжэ зарим эрдэмтэд гомдоно. Шэнжэлгэ хэхэдэ энэ дутагдал һаад түбэг ушаруулна.

Научно-шэнжэлэлгын организацинуудай гол түлэб Москвада, Ленинградта, үйлэдбэриин базаһаа холо байһаниинь ашаг туһа багатай, юугээршье зүбтүүлэгдэхэгүй байна.

Дурсагдаһан дутагдалнуудые түргэнөөр усадхаха, научна организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэй. Энээнэй тула тон түрүүн научно-шэнжэлэлгын институдуудай хүтэлбэрилэгшэд болон хүдэлмэрилэгшэд хадаа бидэнэй хүдэлмэри шэнэ зорилгонуудтай хэр зэргэ зохилдоно гээшэб гэжэ шүүмжэлэн хаража үзэхэ, тиихэдэ министерствонүүд научна эмхи зургаануудые һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо ёhотой.

Научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ дээдэ һургуулинуудые үргэнөөр хабаадуулха хэрэгтэй. Хэнэйшье мэдэхэдэ, манай олон элитэ эрдэмтэд багшаар хүдэлмэрилхэтэээ хамта дээдэ һургуулинуудай ба промышленностиин лабораторинуудта научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэдэг байгаа. Харин мүнөө манай дээдэ һургуулинуудай профессорнүүд болон багшанарай арайхан гэжэ табанай нэгэ хубинь арадай ажахыда хэрэгтэй научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэлгэдэ хабаадалсана. Дээдэ һуралсалай министерство энэ хэрэгые эмхидхэхэ зэргэтэй, тиихэдэ промышленна министерствонүүд дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ даалгабаринуудые зоримгойгоор үгэхэ ёhотой.

Научно-шэнжэлэлгын организацинуудай хүдэлмэреэ хоорондоо зохилдуулангүй ябуулдаг дээрэһээ шэнэ техникые амжалтатайгаар ашаглаха хэрэгтэ ехэ һаад хэгдэнэ. Академическэ научна эмхи зургаанууд, тус тус һалбаринуудта хамаата институдууд, дээдэ һургуулинууд бэе бэеһээ таһаранхай байна. Иимэ байдал социалистическэ гүрэн дотор огто тэсэшэгүй гээшэ, ушарынь хадаа хамтадаа, зүбшэн хэлсэжэ хүдэлмэрилхын тула бүхы арга боломжонууд манай гүрэн дотор бии байна.

Хилын саана наукын болон техникын хэһэн туйлалтануудые министерствонүүд болон зургаануудай олон хүтэлбэрилэгшэдэй, научна эмхи зургаануудай, проектнэ болон конструкторска бюронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоодоггүй байһан ушарһаа манай орон дотор техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ ехэ хохидол үзүүлэгдэнэ. Бусад оронуудта техникын талаар хэрэглэгдэһэн бүхы эрхим, түрүү юумые элирүүлхэ ба ашаглаха хүдэлмэри һүүлэй жэлнүүдтэ огто орхигдошоһон байгаа. Энээнһээ боложо зарим научно-шэнжэлэлгын институдууд болон конструкторска организацинууд хилын саадахи хэблэлдэ үни хада тунхаглагдаһан ба үниншэй хэрэглэгдэжэ байһан юумые шэнжэлэн ололгодо ба байгуулгада бага бэшэ сагаа, мүнгэн зөөрэ гаргадаг байгаа.

Манай хүдэлмэрилэгшэдэй зарим хубинь гадаадын дүй дүршэлые шэнжэлхэ талаар тон буруу үзэл бодолтой болоһон байгаа. Хилын саанахи дүй дүршэлые шэнжэлһэнэй хэрэггүй гэжэ тэдэ хүдэлмэрилэгшэд тоолоно. Бодото дээрээ тиимэ хүнүүд өөһэдынгөө бүдүүлиг зангые дээрэлхүү хооһон шашагаар далдална. Иимэрхүү үзэл бодолые, ондоо оронуудтахи наукын болон техникын туйлалтануудые шэнжэлхэ асуудалнуудта буруугаар хандадаг ябадалые буруушааха шухала. Дэлхэйн наукада ба техникэдэ хэгдэжэ байһан бүхы шэнэ юумые саг үргэлжэ шэнжэлжэ байха хэрэгтэй. Научна ба техническэ информациие һайжаруулха, хилын саадахи оронуудай научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд болон түрүү эрдэмтэдтэй холбоогоо үргэн ехэ болгохо; харин техническэ литературые ехээр худалдажа абадаг ба тэрэниие СССР дотор хэблэдэг болохо; министерствонүүд болон предприятинуудта техническэ информациин таһагуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, түрүү дүй дүршэлые андалдан абалсаха хэрэг эмхидхэлгые гуримтай болгохо хэрэгтэй.

Партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет түрүү наукын ба техникын дүй дүршэл болон туйлалтануудые шэнжэлхэ ба арадай ажахыда ашаглаха хэрэгые һайжаруулха тухай тогтоол һаяхан абаһан байна. Шэнэ техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй Комитет нүхэр В. А. Малышев түрүүтэйгээр байгуулагдаа. Эдэ бүгэдэ техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ һайн үүргэ дүүргэхэ байһаниинь хэлсээнгүй. Гэбэшье, Гостехникые байгуулга хадаа наукын болон техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ хэрэглэхын түлөө министерствонүүд болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые заашье бага болгоногүй гэжэ тэдэндэ уридшалан хэлэхэ хэрэгтэй.

Тиимэ болохолоороо, манай орон дотор техническэ дэбжэлтэ туйлалгые түргэдхэхын тула машинанууд болон үйлэдбэриин технологиие эсэшэ сусашагүйгөөр һайжаруулха, үйлэдбэриин процессүүдые бүхыдэнь үргэнөөр механизацилха ба автоматизацилха, Эсэгэ оронойнгоо ба дэлхэйн наукын болон техникын туйлаһан туйлалтануудые үйлэдбэридэ оролдосотойгоор ба түргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Шэнэ техникые хэрэглэхын түлөө, Эсэгэ орон доторхи ба хилын саанахи түрүү дүй дүршэлые шэнжэлхын ба үргэнөөр дэлгэрүүлхын түлөө министерствонүүд, зургаанууд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Шэнэ машинанууд, зэбсэг түхеэрэлгэ болон приборнуудые зохёохо ба туршаха болзорые эрид хорооходо хэрэгтэй. Шэнэ техникые ашаглаха талаар хэмжээ-ябуулгануудые түсэблэхэ, мүнгэ табиха ба материально-техническэ талаар хангаха хэрэгтэ гараһан дутагдалнуудые зайсуулха, тэрэшэлэн промышленностьда шэнэ машинануудые гаргадаг болоһоной ба түрүү технологи хэрэглэһэнэй түлөө хүнүүдые шагнаха, урмашуулха гурим бии болгохо хэрэгтэй.

Научно-шэнжэлэлгын институдуудай, конструкторска бюронуудай, заводуудай лабораторинуудай хүдэлмэриие эрид шууд һайжаруулха, тэдэнэй шэнжэлгэ-туршалгын ба үйлэдбэриин базые бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ; научна эмхи зургаануудые манай промышленностиин хүгжэлтын тон шухала һалбаринуудтай зохилдуулан табиха, институдуудые оронойнгоо гол гол промышленна районуудта дүтэлүүлхэ; научно-техническэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ дээдэ һургуулинуудые үргэнөөр хабаадуулха хэрэгтэй.

Эсэстэ, бии байһан зэмсэг түхеэрэлгые саг үргэлжэ шэнэдхэн һайжаруулжа байха, бии байһан үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые һайнаар ашаглажа, промышленна продукци эгээл ехээр гаргадаг болохо хэрэгтэй.

Нүхэдүүд! Арадай ажахыда түрүү техникые ашаглаха хэрэг ямар нэгэн ээлжээтэ кампани бэшэ гээшэ. Дээдэ зэргын техникэ хэрэглэхэ шэглэлые бидэнэй эрид зоригтойгоор баримталжа ороһон тухай, промышленностиин бүхы һалбаринуудые тон ехэ бүтээсэтэй, эгээл түрүү зэргын, мүнөө сагай научно-техническэ эрилтэнүүдтэй зохилдодог машинанууд болон механизмуудаар хангаха зорилгые бидэнэй табиһан тухай хэлэгдэжэ байна.

Арадай ажахыда түрүү техникэ хэрэглэхэ ябадалай онсо шухала удхашанартай байһые тэмдэглэжэ байхадаа, партиин Центральна Комитет болбол манай ороной техническэ дэбжэлтэ хангахын түлөө тэмсэл, коммунистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэл мүн гэжэ тоолоно.

III.

Промышленностьда мэргэжэлгые ба хамжан үйлэдбэрилгые үргэдхэхын түлөө

Минии тогтон хэлэхэ гэһэн удаадахи асуудал гэхэдэ, үйлэдбэриие мэргэжүүлгэ ба хамжуулан үйлэдбэрилгэ тухай асуудал болоно.

Манай орон дотор үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүд социалистическэ зөөри мүн болоно, арадай ажахы нэгэн түсэбөөр хүгжөөгдэнэ, тиимэһээ үйлэдбэриие мэргэжүүлгын ба хамжан үйлэдбэрилгын ашатуһые хүсэдөөр хэрэглэхэ илангаяа һайн условинууд бии байна.

Энэ аша туһань юун болоноб? Үйлэдбэриие мэргэжүүлгэ ба хамжан үйлэдбэрилгэ хадаа техникые хүгжөөхэдэ, бүтээсэ ехэтэй зэбсэг түхеэрэлгэ, түрүү технологи, үйлэдбэриие автоматизацилга дүүрэн хэмжээтэйгээр хэрэглэхэдэ ашатай туһатай байна; тус тус экономическа районууд дотор промышленна ресурснуудые эгээл ашагтай һайнаар хэрэглэхэ, замай гаргашануудые хороохо арга боломжо олгоно.

Эсэстэ, предприятинуудые мэргэжүүлгые бүхы аргаар хүгжөөһэнэй үндэһөөр хамжан үйлэдбэрилгые зүбөөр эмхидхэлгэ хадаа продукци гаргалгые ехэ болгохо ба шанарыень һайжаруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, промышленна продукциин өөрынь үные бага болгохо хэрэгтэ тон ехэ туһа нэмэри болоно.

Мэргэжүүлгын ба хамжан үйлэдбэрилгын лаб булюу һайн байбашье, эмхидхэлэй эдэ формонууд манай промышленностьда энэ сагай эрилтэнүүдтэ таараха ёhоороо һайнаар мүнөө болотор хүгжөөгдөөгүй байна. Арадай ажахыда энэ хэрэгэй ехэ удхашанартай байһые олон хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд тооногүй, тэрээнһээ боложо министерствонүүдэй хоорондо ба министерствонүүд дотор хамжан үйлэдбэрилгэ ба предприятинуудые мэргэжүүлгэ эмхидхэхэ ябадалда ёhотой гурим мүнөө хүрэтэр үшөө тогтоогдоогүй байна.

Энэ хэрэгтэ гараһан дутагдалнууд гэхэдэ, гол түлэб иимэ байна:

—нэгэн янзын машинанууд болон зэбсэг түхеэрэлгые үйлэдбэрилгэ элдэб министерствонүүдэй олон предприятинуудта тараагданхай байна;

—министерствонүүд дотор олон заводууд өөһэдынгөө түхэл маягта зохихогүй продукци гаргаха даалгабари абана;

—агрегадууд, узелнууд, элдэб зүйлнүүд болон детальнуудые олоорнь үйлэдбэрилжэ мэргэжэһэн заводууд үсөөн байна.

Эдэ дутагдалнууд техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ һаад хэжэ, продукциин өөрынь үные нилээд ехэ болгоно. Энээниие гэршэлхын тула хэдэн жэшээнүүдые харуулһууб.

Дизель, паровой турбинанууд, станогууд, шахтна машинанууд, экскаваторнууд мэтын орёо техникые ба бусад зэбсэг түхеэрэлгые үйлэдбэрилгэ хэдэн министерствонүүдэй олон заводуудта хубаагдажа үгтэнхэй юм. Харин тиихэдэ хамаата министерствонүүдэй тусхай заводуудта энэ зэбсэг түхеэрэлгые үйлэдбэрилдэг байбал холо ехэ ашатай туһатай байха һэн.

Энэ жэлдэ $\frac{1}{4}$ кубометр шорой удхадаг удхуууртай Э—258 маркын 390 экскаваторнуудые бүтээн гаргаха гэжэ хараалагдаһан байна. Энэ даалгабари гурбан министерствонүүдэй хоорондо хубаагдажа үгтөө: гол үйлэдбэрилэгшэ—Барилгын ба харгын машина бүтээлгын министерство 260-ень, 70-ень—Нүүрһэнэй промышленностиин предприятинуудые барилгын министерство, 60-ень—Нефтяной промышленностиин предприятинуудые барилгын министерство бүтээхэ зэргэтэй. Һүүлшын хоёр министерствонүүдтэ экскаваторай өөрынь үнэ Барилгын ба харгын машина бүтээлгын министерстводэ бүтээгдэһэн экскаваторайхиһаа нэгэ хахад—хоёр дахин ехэ болоно.

Министерствонүүд дотор предприятинуудые мэргэжүүлхэ хэрэг энээнһээ дээрэ бэшэ юм. Жэшээнь, Барилгын ба харгын машина бүтээлгын министерстводэ скреппернүүдтэ, бульдозёрнуудта ба кусторезүүдтэ хэрэгтэй Д-269 гэдэг нэгэ барабантай лебёдконуудые зургаан завод бүтээжэ байна. 4.250 лебёдконуудые хэхэ түсэбтэй Челябинска заводто нэгэ лебёдко хэхэдэ саг 87 час гарана, тиихэдэ 635 лебёдко хэхэ түсэбтэй Кременчугска заводто —210 час гэхэ гү, али хоёр хахад дахин ехэ саг гарана.

Иимэ жэшээнүүд промышленна олон министерствонүүдтэ бии. Тусхай мэргэжээгүй заводуудта хэгдэһэн нэгэ адли продукциин өөрынь үнэ мэргэжэһэн заводуудайхиһаа нилээд ехэ болоно.

Предприятинуудые тодо ба наринаар мэргэжүүлээгүй дээрэһээ боложо олон заводууд тон олон янзын продукци гаргана, заримдаа түхэл маягтаа огто таарахагүй продукци гаргана.

Жэшээ болгон Транспортна машина бүтээлгын министерствын Брянска паровоз бүтээлгын заводые абая. Хэдэн янзын вагонуудые хэхэһээ гадна, тэрэ завод паровой турбинануудые, энергопоезднуудые, шэрэм зөөхэ тэргэнүүдые, жэжэ сортын прокат, шэрэм ба булад шудхалаа ондоо тээшэнь хэжэ үгэнэ, тракторай ба паровозой запасной частьнуудые, электростанцинуудай запасной частьнуудые болон бусад продукци үйлэдбэрилнэ. Тобшоор хэлэхэдэ, тус завод һанаһан лэ юумэеэ хэдэг гуримтай болошоо.

Предприятинуудые мэргэжүүлхэ хэрэгтэ зарим министерствонүүд урагшаа бэшэ, харин гэдэргээ татана. Сохом иимэ ушар Автомобильна, тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерстводэ тохёолдобо. Тус министерство Горьковско ба Московско автомобильна заводууд мэтын заводуудта автомобиль үйлэдбэрилхэһөө гадна, бусад зүйлнүүдые гаргаха даалгабари улам бүри ехээр үгэнэ.

Хэрбээ 1950 ондо Горьковско заводой гаргаһан продукцида автомобилиин хубинь 76 процент болоһон юм һаа, 1954 ондо тус хубинь 67 процент хүрэтэрөө доошоо ороо, энэ завод автомобильнуудһаа гадна, велосипедүүд, станогууд, түмэрэй дархалалга-дабталгын, шудхалаагай ба хайлуулгын зэмсэг түхеэрэлгэ, жэжэ электроаппаратура, хүдөө ажахын машинанууд, элдэб янзын зэмсэг хэрэгсэлнүүд, электрогагналгын трубанууд болон ондоошье олон юумэ бүтээнэ. Тус завод өөртөө хэрэгтэй олон арбаад мянган маслёнконуудые һара бүри хэнэ. Харин тэдэниие ямаршье артель хэжэ шадаха байгаа.

Мүн иимэ байдал Сталинай нэрэмжэтэ Московско заводто үзэгдэнэ. Ихэдээ бидэнэр автомобильна заводуудтай бэшэ, харин заводууд-универсалнуудтай байһан болонобди.

Олон янзын зүйлнүүдые бүтээн гаргалга эмхидхэхэ, хүдэлмэриие поточно аргаар ябуулха хэрэгтэ бэрхэшээл ушаруулна, үйлэдбэриин процессүүдые технологическа талаар хангаха ябадалые орёо хүндэ болгоно, бүтээсэ ехэтэй автоматизированнэ зэбсэг түхеэрэлгэ хэрэглэхэдэ һаад хэнэ. Эдэ бүгэдэ продукциин өөрынь үные дээшэлүүлнэ.

Предприятинуудые мэргэжүүлхэ хэрэгтэ зоримгойгоор, эридээр орохо хэрэгтэй. Мэргэжүүлгэ хадаа продукци гаргалгые ехэ болгохо ехэ арга боломжонуудые олгоно. Гэхэтэй хамта, хэрбээ Московско ба Горьковско автозаводууд тэдээндэ таарахагүй продукци гаргахаяа болёо һаа, хэрбээ үлэмжэ һайн үйлэдбэриин процессүүд тэндэ хэрэглэгдээ һаа, хэрбээ зарим шэнэ зэмсэг түхеэрэлгэ тэдээндэ үгтөө һаа, бии байһан үйлэдбэриин талмай дээрэһээ автомашина бүтээн гаргалгые эдэ заводууд нэгэ хахад дахин ехэ болгожо шадаха гэһэн тус заводуудай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлгые анхаралдаа абамаар байна.

Хамжан үйлэдбэрилгые хангалтагүйгөөр хүгжөөһэн дээрэһээ машина бүтээлгын заводууд тусхай предприятинуудһаа шудхамал, шэрээдэжэ дабтамал түмэр, зарим агрегадууд, зэмсэг хэрэгсэлнүүд болон метизүүдыешье багаар абана. Эдэ бүгэдые заводууд өөһэдөө хэжэ, ажал, металл болон мүнгэн зөөри угаа ехээр, үлүүгээр гаргана.

Мүнөө үедэ машина бүтээлгын долоон министерстводэ булад ба шэрэм шудхалаае элдэб олон заводуудай хэдэн зуун шудхалаагай цехүүд хэнэ, тиихэдээ шудхалаагай хахадынь шахууе жэжэ ба дунда зэргын шудхалаагай цехүүд гаргана. Тэдэ цехүүдтэ технологическа процессүүд һулаар механизированлэгдэһэн дээрэһээ шудхалаатай өөрынь үнэ шудхалаа хэдэг томо газарнуудайхиһаа 2—3 дахин ехэ болодог юм. Шэрээдэжэ дабтамал металл үйлэдбэрилхэ хэрэг мүн лэ иимэрхүү байна гэхэдэ болоно. Хэрбээ машина бүтээлгын министерствонүүдэй министрнүүд, СССР-эй Госплан хадаа тус тус экономическа районуудай хэдэ хэдэн предприятинуудые хангахын тула шудхалаа хэдэг томодхогдоһон механизированнэ газарнуудые байгуулха хэмжээнүүдые абаа һаань, манай арадай ажахы жэл бүри олон миллиард түхэриг арьбалха байгаа.

Метизнүүдые үйлэдбэрилхэ хэрэг огто тэсэшэгүй муу байна. Хара металлургиин министерствын тусхай предприятинууд арадай ажахые метизнүүдээр хэрэгтэй зэргээрнь хангана гүй. Тиимэһээ метиз хэрэглэгшэ министерствонүүд өөһэдөө тэрэниие үйлэдбэрилхэ баатай болоно, тэрэнь гүрэндэ тон үнэтэй болоно. Хэрбээ метизнэ тусхай заводто хэгдэһэн 12 ба 60 миллиметр хэмжүүртэй болтын өөрынь үнэ 10 мүнгэ болодог һаа, тэдэниие хэрэглэгшэдэй механическа мастерскойнуудта тиимэл болты хэхэдэнь, өөрынь үнэ 1 түхэриг 40 мүнгэ гэхэ гү, али 14 дахин үнэтэй болоно. Нэгэ тонно болты хэхын тула энээндэ мэргэжэһэн завод 1100 килограмм металл гаргадаг, харин мэргэжээгүй завод — 2000 килограмм гаргадаг юм.

Энэ гарзатай, гаргашатай бэшэ аал? Хэрбээ Хара металлургиин министр нүхэр Шереметьев министерствынгээ заводуудта метизнүүдые ехээр үйлэдбэрилдэг болохын тула хэмжээ абаа һаань, гүрэн экономическа ехэ ашаг олзо олохо һэн.

Станок бүтээлгын ба зэмсэг хэрэгсэлнүүдэй промышленностиин министерство промышленностьда хэрэгтэй нормализованно зэр зэмсэг тон багаар үгэнэ, штампнууд болон зэмсэг түхеэрэлгэ огто гарганагүй. Зэр зэмсэг хэрэглэдэг заводууд өөһэдынгөө жэжэхэн цехүүдтэ тэрэниие хэхэ баатай болоно, тиихэдээ бүтээсэ багатай зэбсэг түхеэрэлгээр, гээгдэнги технологиёор тэрэниие үйлэдбэрилнэ.

Тиимэһээ зэр зэмсэг бүтээлгын үнэнь олон дахин ехэ болоно. Зэр зэмсэг бүтээдэг өөрынгөө хүгжэнги базатай автомобильна промышленностьдашье нормализованно зэр зэмсэг үйлэдбэрилхэдэ тусхай предприятинуудайхиһаа дүрбэ дахин үнэтэй болоно.

Запасной частьнуудые үйлэдбэрилхэ хэрэг энээнһээ дээрэ бэшэ байна. Машина бүтээлгын министерство илангаяа Автомобильна, тракторна болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство бүтээн гаргадаг машинануудтаа хэрэгтэй запасной частьнуудые өөһэдынгөө заводууд дээрэ хэрэгтэй зэргээрнь үйлэдбэрилнэгүй. Тракторнууд, автомобильнууд, станогууд болон бусад машинануудта хэрэгтэй запасной частьнууд энээндэ мэргэжээгүй заводуудта ба мастерскойнуудта, тааруулагдаагүй зэбсэг түхеэрэлгээр хэгдэнэ, тиигэжэ угаа ехэ ба хэндээшье хэрэггүй гаргаша хэгдэнэ.

Хамжан үйлэдбэрилжэ үгэхэ юумые түсэблэхэдөө ехэхэн алдуу гаргаһан дээрэһээ ашаггүйгөөр ашаа шэрэхэ ушартай болодоно. Жэшээнь, Хүндэ машина бүтээлгын министерствын Урда-уральска машина бүтээлгын завод министерство доторой хамжан үйлэдбэрилгын түсэбэй ёhoop жэл бүри 1300 тонно булад шудхалаа хэжэ, Уралай Орск городhoo Украинадахи Шэнэ-Краматорско заводто эльгээдэг юм. Тиихэдэ Шэнэ-Краматорско завод нэгэ хахад мянган тонно булад шудхалаа Урал руу, Свердловскдо эльгээнэ.

Юумэ хамжан үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй гүрэнэй ёhoop хандадаггүй ушарнууд үшөөл үзэгдэнэ. Жэшээнь, энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда булад шудхалаа үйлэдбэрилхэ түсэбөө хүндэ машина бүтээдэг заводуудай оройдоо 50 процент дүүргэһэниинь тэсэжэ боломоор гээшэ аал?

Юумые олоорнь гэхэ гү, али ехэ ехэ бүлэгөөр үйлэдбэрилхын тула хэрэгтэй эрхэ байдалнуудые байгуулхын тула адлирхуу янзын машинанууд болон зэмсэг түхеэрэлгэдэ хэрэгтэй зарим узелнуудые ба детальнуудые нэгэн адли хэб хэмжүүртэй ба шанартай болгохо ябадалые үргэдхэхэ шухала. Энэ экономическа ехэ ашаг олзо үгэнэ. Жэшээнь, 100 киловатт хүрэтэр хүсэтэй электродвигательнүүдые нэгэ янзын болгобол, тэрэниие поточно аргаар олоорнь үйлэдбэрилдэг болохо. тэрэниие хэхэдэ гарадаг ажалые 30-һаа 60 процент хүрэтэр бага болгохо, үйлэдбэриин тэрэл талмайһаа 85 процент ехэ продукци абадаг болохо арга олгоһон байна.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Промышленностиие саашадань дэбжээхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулха зорилгонууд тухай

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ 1955 оной июлиин 4-дэ нүхэр Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэһэн элидхэ[л]

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1—2—3-дахи нюурнуудта)

Һаяхан болотор радиотехническэ заводууд өөһэдтөө хэрэгтэй лампова панельнуудые өөһэдөө гаргадаг, тиихэдэ панель бүхэнэйнь үнэ 5—6 түхэриг болодог байгаа. Лампова панельнуудые тусхай заводуудта үйлэдбэрилдэг болоходонь, нэгэ панелиин үные 75 мүнгэ хүрэтэр гэхэ, гү али 8 дахин доошонь оруулха арга олдоо.

Шестерня, элдэб янзын гол, гэнжэ, вкладыш, переключатель болон нэгэ янзын хэб хэмжүүртэй ба нормотой болгогдоһон бусад олон детальнуудые ба зүйлнүүдые тусхай заводуудта үйлэдбэрилдэг болоо һаа, иимэ лэ аша үрэ абажа болохо гээшэ.

Предприятинуудые мэргэжүүлхэдэ элитэ ашаг олзотой байбашье, министерствонүүд болон зургаанууд үргэн ехэ түхэл маягтай гэхэ гү, али элдэб янзын юумэ үйлэдбэрилхэ гэжэ хараалагдаһан шэнэ заводуудые бариха проект олон ушарнуудта табидаг ба баридаг байна. Энэ асуудалые ёһотойгоор шэнжэлэн үзэжэ, хэрэгтэй ушартань энээниие заһаха шухала.

Министерствонүүд хадаа зарим предприятинуудай бүтээн гаргадаг олон янзын зүйлнүүдые эрид үсөөн янзын болгохо, мэргэжэһэн предприятинуудай гаргадаггүй продукци тэндэ гаргахаяа болихо, мэргэжэһэн шэнэ предприятинуудые байгуулха, тус тус экономическа районуудай ашаг туһые хараадаа абажа, министерствонүүдэй хоорондо ба министерствонүүд дотор хамжан үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ ёһотой.

Мэргэжэһэн предприятинуудые үргэнөөр байгуулхын тула заатагүй шэнэ заводуудые бариха хэрэгтэй бэшэ юм. Харин мэргэжэһэн үйлэдбэрилгые тон түрүүн мүнөө бии байһан заводуудай һуури дээрэ, заримдаа тус тус цехүүдэй һуури дээрэшье байгуулхада ашагтай туһатай гээшэ.

Промышленна министерствонүүд Госплантай ба Госэкономкомисситай хамтадаа манай социалистическэ экономикын хүгжэлтын мүнөөнэй шатын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан предприятинуудые мэргэжэлтэй болгохо ба промышленностьдо хамжан үйлэдбэрилгэ хэхэ тухай дурадхалнуудые оруулха ёһотой.

Үйлэдбэри мэргэжүүлгые ба хамжан үйлэдбэрилгые саашадань хүгжөөлгэ хадаа манай промышленностиие хүсэтэйгөөр дэбжүүлхэ угаа ехэ арга боломжо мүн. Эдэ арга боломжонуудые социалистическэ гүрэнэй аша туһада хэрэглэхэ гээшэ бидэнһээ дулдыдаха байна.

IV.

Түрүү техникын ба ажалай эмхидхэлые һайжаруулһанай үндэһөөр ажалай бүтээсые улам бүри дээшэлүүлхэ

Ажалай бүтээсэ болбол общественнэ шэнэ байгуулалтын илахын тула эсэсэй эсэстэ эгээл шухала, эгээл гол юумэ гээшэ гэжэ В. И. Ленин бидэниие һургана. Социализмын ажалай бүтээсын шэнэ, бүри үндэр дээдэ шатада гаргагдахадань капитализм бүри мүһэн илагдажа болохо ба бүри мүһэн илагдахашье байна гэжэ тэрэ хэлээ һэн.

Капитализмтай экономическа мүрысөө хэхэдээ илалта туйлахын тулада бидэнэй дабшан ябаха зүб замые Ленинэй энэ заабари бидэндэ тодорхойлжо үгэнэ. Арадай ажахыдахи техническэ дэбжэлтэ, ниитын ажалые бүри ашагтайгаар эмхидхэлгэ, бүри үндэр бүтээсэ туйлалга — эдэ бүгэдэ, Ленинэй заабариин ёһоор, социалистическэ үйлэдбэрилгын илалта түгэдөөр хүгжэлгын зам болоно.

Эгээл иимэһээ манай орон дотор техническэ саашанхи дэбжэлтын түлөө тэмсэл, энэнэй үндэһөөр ажалай бүтээсын таһалгаряагүй ургалтын түлөө тэмсэл манай экономическа политикын гол үндэһэ һуури байһан ба байһан зангаараа үлэнэ.

Тиихэдээ социалистическэ байгуулалтын эрхэ байдалда хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай, город болон хүдөөгэй бүхы ажалшадай техническэ хүгжэлтые, өөрынгөө ажалай бүтээсын урган дээшэлхыень ехээр хүсэдэг байһые онсо тэмдэглэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, эгээл энэ хадаа тэдэнэй ажабайдалые саашадань һайжаруулха, ажана байдалыень ба культурыень дээшэлүүлхэ нүхэсэл мүн болоно.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ, мүн дайнай урда тээхи табанжэлнүүдэй үедэ манай промышленностьда ажалай бүтээсэ таһалгаряагүй ургажа, 1955 ондо дайнай урда тээхи хэмжээе хоёр шахуу дахин үлүүлһэн байна. Энээнэй үндэһөөр мүнөө жэлдэ промышленностиин хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай бодото салин хүлһэн 1940 оной хэмжээтэй сасуулбал 90 үлүүтэй процентээр дээшэлхэ байна.

Промышленностьда ажалай бүтээсые дээшэлүүлгээр манай орон капиталистическэ оронуудай урда тээ ябана. Энэ хадаа промышленностьдахи ажалай бүтээсын хэмжээгээр Баруун Европын капиталистическэ хүгжэнги оронуудые хүсэхэ арга боломжо бидэндэ олгоо. Гэбэшье, энэ талаар бидэнэр Америкын Холбоото Штадуудһаа үшөө гээгдэжэ ябанабди.

Үйлэдбэрилгые хүгжөөлгын ба ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын талаар манай амжалтануудтай байһаниинай сохомтой. Зүгөөр, эдэ амжалтанууд бидэниие хангажа шадахагүй байна. Бүри мүнөөшье, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар даалгабаринуудаа ходоодоол дүүргэдэггүй олон предприятинууд бии. Ниитэсоюзна, союзна-республиканска промышленна министерствонүүдэй предприятинуудай 40 гаран процентнь ажалай бүтээсын талаар тогтоогдоһон даалгабаринуудаа 1954 ондо туйлажа шадаагүй. Центральна Комитедэй Президиум хадаа ажал эмхидхэхэ, ажалые болон салин хүлһэ нормировалха хэрэгые ударидалгые һайжаруулха тухай асуудал хаража үзэхэдөө, манайда ажалай бүтээсын ургалта бодото салин хүлһэнэй ургалтаһаа гээгдэнэ гэжэ мэдэрһэн байна. Һүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо промышленностьда ажалай бүтээсэ 33 процентээр дээшэлээ, тиихэдэ бодото салин хүлһэн 37 процентээр ургаһан байна. Гэхэ зуура, социалистическэ үйлэдбэрилгын саашанхи хүсэтэ хүгжэлтэ туйлахын тулада, мүн арадай ажана байдалые таһалгаряагүйгөөр дээшэлүүлхэ бата үндэһэ һуури байгуулхын тулада ажалай бүтээсэ салин хүлһэндэ орходоо түргэн дээшэлжэ байха зэргэтэй юм.

Тиимэһээ зорилго юуб гэхэдэ, ажалай бүтээсые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ, бүхы промышленностьда, тэрэнэй һалбари бүридэ, предприяти бүридэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар даалгабаринуудые заатагүй дүүргэлгые хангаха хэрэгтэй.

Энээнэй тулада юун хэрэгтэйб?

Хамагай түрүүндэ, хүндэ индустриин, тэрэ тоодо машина бүтээлгын материальна үндэһэ һууриие хангалга, үргэн олон хүн зоной эрдэм ба культурые дээшэлүүлгэ, эсэстэнь ажалшадай журам һайжаруулга, тон һайнаар хүдэлмэрилхэ шадабари, бүтээсэтэй ажал, тэрэниие эмхидхэлгэ манай орон дотор ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга нүхэсэл болоно гэжэ «Советскэ засагай ээлжээтэ зорилгонууд» гэжэ зохёол соогоо үшөө 1918 оной эхеэр В. И. Ленин заагаа һэн. Эдэ заабаринуудынь мүнөөшье үедэ шухала удхашанартай байһан зангаараа. Ажалай бүтээсые бүри хүсэтэйгөөр дээшэлүүлхын тулада үйлэдбэрилгын социалистическэ системын булюу һайн юумые бүхыдэнь үргэнөөр ба хүсэдөөр ашаглаха хэрэгтэй.

Манай социалистическэ промышленность ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар угаа ехэ резервтэй, зүгөөр эдэ резервнүүдынь тон дутамагаар ашаглагдана.

Манайда ажалай бүтээсын дээшэлэлгэ болбол хамагай түрүүндэ үйлэдбэрилгые техническэ талаар таһалгаряагүйгөөр нарижуулан һайжаруулгада, шэнэ, бүтээсэ ехэтэй машинануудые улам олоор хэрэглэлгэдэ, ажалай техническэ зэбсэглэлгые шангадхалгада үндэһэлдэг гэжэ мэдээжэ. Табадахи табанжэлэй эхилһэнһээ хойшо манай промышленность шэнэ түхеэрэлгэнүүдые, машинануудые, аппаратура болон прибор гэхэ мэтые дунда зэргээр 26 миллиард түхэригтэ жэл бүри абадаг байгаа. Томо промышленностьда электричество хэрэглэлгэ имагтал һүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо 30 процентээр нэмэжэ, 1954 ондо 1940 онойхидо орходоо хоёр дахин шахуу дээшэлһэн байна. Промышленностьда шэнэ, бүри нарин машинануудые, механизмуудые болон түрүү технологиие хэрэглэлгэ, ашаглагдажа байһан түхеэрэлгэнүүдые модернизацилга, тэрэшэлэн үйлэдбэрилгые автомотизацилга ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ шухала эшэ үндэһэн зангаараа саашадаа үлэхэ байна.

Хамһабариин хүдэлмэриие механизацилгада, үйлэдбэрилгые комплексноор механизацилгые бэелүүлгэдэ мүнөө үедэ онсо тусгаар анхарал хандуулха ёһотойбди.

Хамһабариин хүдэлмэриин дутамагаар механизацилагдаһан дээрэһээ предприятинуудта, барилганууд дээрэ машинанууд болон механизмуудай олон биишье һаань, гар ажал үшөө ехээр хэрэглэгдэдэг байна. Гар хүдэлмэри хэдэг хүдэлмэришэдэй удельнэ хэмжээн ой модоной промышленностьда 68 процент, нүүрһэнэй — 44 процент, хара металлургида — 35 процент, барилга дээрэ — 69 процент болодог байна. Эдэ хүдэлмэришэдэй ажал муугаар эмхидхэгдэдэг, бүтээсэ багатай, тиимэһээ үйлэдбэри дээрэхи гол ажал хэдэг хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсын дээшэлэлгэһээ гараһан ашаг туһань хамһабариин хүдэлмэридэ хэрэглэгдэдэг гар ажалай үрэ багатай байһан дээрэһээ нилээд ехээр бага болодог байна.

Ниитын ажалай хүсые ингэжэ үридэг ушарые бидэнэр саашадаа тэсэжэ шадахагүй байнабди. Хэрбээ иимэ байдалые ойрын үе соо бидэнэр зайсуулан заһаагүй һаа, ажалай бүтээсые горьтойгоор дээшэлүүлжэ шадахагүйһөө гадна, арадай ажахын угаа ехээр ургажа байдаг дээрэһээ, тэрэниие хүдэлмэриин хүсөөр хангаха талаар бэрхэшээлтэй ушарха байнабди. Тиимэһээ үйлэдбэрилгые комплексноор механизацилга түргэнөөр бэелүүлхые бүхы хүсөөрөө оролдохо хэрэгтэй.

Бии байһан техникые ашаглалгые һайжаруулха тухай тусгаар тогтохо хэрэгтэй. Хүнүүдэй ажалые хүнгэдхэхын, тэрэниинень бүтээсэ бүри ехэтэй болгохын тулада промышленна предприятинууд болон барилганууд эгээн шэнэ техникээр зэбсэглэгдэнэ. Зүгөөр, манай ажахын техникые ехээр абадаг болохо тудам, тэдэниие бодолтойгоор ба шадамараар хэрэглэхэ тухай асуудал бүри шухала удхатай болоно. Гэбэшье, олон предприятинуудта техникэ муугаар ашаглагдана. Энэнэй эсэстэ һүүлэй жэлнүүдтэ промышленностиин зарим һалбаринуудта туйлагдаһан ажалай бүтээсын ургалта хүдэлмэришэдые техническэ талаар зэбсэглэлгын ургалтаһаа ехээр гээгдэнэ. Энэ гээгдэл нүүрһэнэй болон ой модоной промышленностьда илангаяа ехэ байна.

Нүүрһэнэй промышленностиин министерствын шахтануудта 1940 ондо оройдоо 24 комбайн бии байгаа һаа, 1954 ондо тэдэнэй тоо 1.600 болоо. Малтамалнуудые ашаалдаг машинанууд 36 байгаа һаа, 3 мянга үлүүтэй болоо. Электровозуудай тоо зургаа шахуу дахин олон болоо. Тиигэбэшье, нүүрһэнэй промышленностьда 1954 ондо туйлагдаһан ажалай бүтээсэ 1940 оной хэмжээнһээ бишыханаар лэ ехэ болоһон байна.

Ой модоной промышленностиие механизацилхын тулада гүрэн тон ехэ мүнгэн зөөри гаргашална. Модо бэлэдхэлгын предприятинууд үнгэрэгшэ жэлдэ 1940 онойхидо орходоо 6 хахад дахин шахуу олон трактортай, 3 шахуу дахин олон модо шэрэдэг автомашинануудтай, 7 үлүүтэй дахин олон паровозууд ба мотовозуудтай байгаа. Эдэ предприятинуудта 120 мянга гаран электрохюрөөнүүд бии. Дайнай урда тээ иимэ хюрөө оройдоошье байгаагүй юм. Гэхэтэй хамта, модо бэлэдхэл дээрэ ба модо урадхуулга дээрэ дайнай урда тээхи үетэй жэшэбэл ажалай бүтээсэ оройдоол 6 процентээр дээшэлһэн байна.

Орон дотороо бүтээгдэһэн ба ондоо тээһээ асаргадаһан олон машинануудай ашаглагдангүй хэдэн жэлэй туршада складууд соо хэбтэжэ, хуушаржа байһан иимэ баримтанууд манайда бии. 1955 оной эхинэй байдалаар бүхы министерствонүүд ба зургаануудта 13 миллиард шахуу түхэригэй хабсаргагдан тодхогдоогүй түхеэрэлгэнүүд, тэрэ тоодо нормативһаа гадуур абтаһан 5 хахад миллиард үлүүтэй түхэригэй запас түхеэрэлгэнүүд бии байгаа. Эдэ бүгэдэ промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудта эмхи гуримгүй, хүтэлжэ шадахагүй ба эзэн буса ябадалай бии байһанай үрэ мүн.

Ажалай муугаар эмхидхэгдэһэнһээ ба эмхидхэлэй-техническэ шэнжэтэй элдэб һаад болодогһоо уламжалан олон предприятинуудта машинанууд болон механизмууд нилээд ехэ саг соо миил байдаг. Жэшээлхэдэ, нүүрһэнэй промышленностьда нүүрһэнэй комбайнуудай, үрэмдэлгын ба нүүрһэ ашалгын, машинануудай, багсаахада, гурбанайнь нэгэ хуби, малтамалнуудые ашалгын машинануудай дүрбэнэйнь нэгэ хуби ашаглагдангүй миил байдаг. Хара металлургиин министерствын предприятинуудта үнгэрэгшэ жэлдэ мартеновскэ пеэшэнгүүдэй 14 процентнь миин байгаа тиихэдэ, прокатна стануудай миин байлга зарим металлургическа заводуудта хүдэлмэриин тогтоомол сагай 20—30 процентнь болоһон байна. Машина бүтээлгын зарим предприятинуудта халаанай үедэ түхеэрэлгэнүүдэй миин байлга ехэ байна.

Техникые ашаглалгада иимээр хандалгые саашадаа тэсэжэ болохогүй. Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ хандалга гаргаа һаань арадай зөөри үригшэд гэжэ тэдэниие тоолохо хэрэгтэй.

Предприятинуудай түрүү хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд иимэ баримтануудые тэсэхые хүсэдэггүй, тэдэнэр техникые эрхимээр ашаглаха зам бэдэрэн олодог байна.

Энэ оной майда үнгэргэгдэһэн промышленностиин хүдэлмэришэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ үйлэдбэриин түрүүшүүл ажалайнгаа тон үнэтэ дүй дүршэл тухай хөөрэлдэхэдөө, хэрбээ хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхээд, түрүү технологи хэрэглээд байгаа һаа, бии байһан түхеэрэлгэнүүдээ ашаглан, олон ушарта ажалай бүтээсые 2—3 дахин ехэ болгохо арга боломжо бии гэжэ хэлэһэн байна. Жэшээлхэдэ, Харьковска тракторна заводой фрезеровщик-модельщик нүхэр Лупандин гэгшэ тракторна гусеницануудай үлхэйнүүдэй моделиие шудхаха үргэнөөр мэдээжэ болоһон шэнэ аргые заводтоо хэрэглэдэг болоһонойнгоо һүүлээр механическа мүлилгэ бүри түргэнөөр хэдэг болоһоной ашаар ажалай бүтээсые 8—10 дахин дээшэлүүлһэн тухайгаа хөөрэһэн байна.

Гэхэ зуура, техникые эрхимээр ашаглалгын ба түрүү технологиие хэрэглэлгын эрхим жэшээнүүд удаанаар дэлгэрүүлэгдэнэ. Олон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хамаагүйгөөр хандадаг байна. Главна управлениинүүдэй начальнигууд, мүн зарим министрнүүд энэ шухала хэрэгые баһал хэрэгсээдэггүй байна.

Түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар ехээр шууялдаан болодог, тэрээндэ ёһо тэдыгээр хандадаг ушар манайда гарадаг байна. Жэшээлхэдэ, предприятинуудта үйлэдбэриин түрүүшүүлэй лекцинүүд үнгэргэгдэдэг. Энэ һайн хэрэг, зүгөөр олон ушарта тэдэниие эмхидхэлгэ топ муугаар табигданхай. Нэгэ аудитори соо инженернүүдые, элдэб мэргэжэлэй хүдэлмэришэдые, табельщигуудые, бухгалтернуудые суглуулдаг, иимэ аудиторидо үйлэдбэриин тусхай темээр лекци унша гэдэг юм гээд промышленностиин хүдэлмэришэдэй зүблөөн дээрэ нүхэр Лупандин хэлээ һэн. Түрүү дүй дүршэлые нигэжэ ёһо тэдыгээр дэлгэрүүлгэһээ ямаршье [...]дото аша туһа гарахагүй байһаниинь элитэ. [...]лэдбэриин түрүүшүүлэй хүдэлмэриинь газар[...] цех соо, предприятида ошожо өөһэдынгөө [...] дүршэлые бусад хүдэлмэришэдтэ сэхэ дамжуу[...] үгэхөөр энэ хэрэгые хаа хаанагүй эмхидхэхэ хэр[эг]тэй.

Хүдэлмэришэдэй техническэ бэлэдхэлэй, куль[...]турын ба эрдэмэй хэмжээн ажалай үндэр бүтэ[...] туйлаха ябадалда ехэ удхашанартай. Энэ [та]лаар Советскэ Союзда тон ехэ хүдэлмэри хэгдэ[...]ниинь мэдээжэ.

1952 оной эхинэй байдалаар промышленна бү[...] хүдэлмэришэдэй хахадһаа олониинь дунда һург[уу]лиин 5—6 классуудһаа доогуур бэшэ эрдэмтэй б[о]лоһон байгаа. Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ [хү]дэлмэришэдэй олонхинь элдэб курсануудта бо[лон] предприятинууд дээрэхи үйлэдбэриин-техничес[кэ] һургуулинуудта һуража, тусхай ба юрэнхы эрд[эм]тэй болоһон байха юм. Арбан жэлэй һургуул[ии] дүүргэһэн залуушуулай улам олошоржо байһан[...] уламжалан манай ороной хүдэлмэришэн анги[...] зэргэдэ дунда эрдэмтэй болоһон хүнүүд жэл бү[ри] нэмэжэ ородог байна. Эдэ юрэнхы эрдэмдэ һа[й]наар һураһан залуу хүдэлмэришэдэй кадрнуу[д] манай промышленностьда ехэ хэрэгтэй хүнүүд б[о]лоно.

Табанжэлэй үедэ хүдэлмэришэдэй состав мэр[гэ]жэлэйнгээ талаар эрид хубилаа. Мүнөө үеын ор[...]оньһон машинануудые бүтээжэ, иимэ машинану[уд] дээрэ һайнаар хүдэлмэрилжэ шадаха үндэр мэрг[э]жэлтэй хүдэлмэришэдэй тоо горьтойгоор ургаа.

Гэбэшье, урда тээнь хэлэгдэһэнэй ёһоор техни[ч]кэ нэгэ хэм соогоо үлэдэггүй, хододоо нар[...]жуулагдажа байдаг. Тиимэһээ хүдэлмэришэд[...] мэргэжэл дээшэлүүлэгдэжэл байха ёһотой.

Элдэб янзын курсануудта ба һургуулинуудт[а] тэрэшэлэн үйлэдбэри дээрэ индивидуальна ба бр[...] гадна һуралсалда хабаадуулагдажа, имагтал пр[о]мышленна министерствонүүдээр манайда жэ[л] бүри 1 миллион 200 мянган хүдэлмэришэн б[э]лэдхэгдэдэг ба 2 миллион үлүүтэй хүдэлмэриш[эд] мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг байна. Хүдэлмэриш[э]дые бэлэдхэлгэдэ ба мэргэжэлыень дээшэлүүлгэд[э] гүрэн жэл бүри 2 миллиард шахуу түхэриг гарга[...]шална.

Гэхэ зуура, хүдэлмэришэдые һургалгын шана[р] олон ушарта муу байдаг. Хүдэлмэришэдые б[э]лэдхэхэ ба мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ һуралсала[й] программанууд болон арга методүүд нилээд ехэ[...] хуушараа. Тэдээн дотор техникын ба үйлэдбэри[...] технологиин талаар һүүлэй жэлнүүдтэ болоһо[н] хубилалтанууд, мүн үйлэдбэриин түрүүшүүлэй б[...]лон новаторнуудай туйлалтанууд ёһотойгоор х[...]раада абтаагүй байна.

Хүдэлмэришэдэй үйлэдбэриин һуралсалай ша[...]нарые горьтойгоор һайжаруулха, һургуулинууд бо[...]лон курсануудые мэргэжэл ехэтэй һургагшанараар[...] эрхим һайн түхеэрэлгэнүүдээр, һуралсалай һай[н] һайн хэрэгсэлнүүдээр хангаха шухала.

Предприятинуудта ажал эмхидхэлгые һайжа[...]руулһанай ашаар ажалай бүтээсые нилээд ехээ[р] дээшэлүүлжэ болохо байна. Энээниие ямар барим[...]та гэршэлэн харуулнаб гэхэдэ, 1954 ондо промыш[...]ленностьда 40 миллион үлүүтэй хүдэлмэриин үдэр тэрээн соохоо миин байлгаһаа уламжалан 18 мил[...]лион хүдэлмэриин үдэр дэмы хосорһон байна. Тии[...]хэтэй хамта, хүдэлмэриин 11 миллион үдэр саг[...]һаа гадуур хүдэлмэри хүүлэгдээ. 1954 ондо хү[...]дэлмэриин сагай дэмы хаягдаһанһаа уламжалан 10 миллиард үлүүтэй түхэригэй продукци дутуу[...]гаар бүтээн гаргагдаа. Энээн дээрэһээ ажал эм[...]хидхэлгые һайжаруулха тухай асуудалай ямар ехэ шухала байһаниинь эли болоно.

Ажал нормировалгын хангалтагүй ба салин хүл[...]һэнэй хүсэд гуримшуулагдаагүй байһан ябада[л] ажалай бүтээсын ургалтада һаад ушаруулна. Энэ хадаа промышленностиин хүдэлмэридэхи горьтой дутуунуудай нэгэн болоно.

нүхэр Булганинай элидхэлэй түгэсхэлынь удаадахи номерто гараха.

СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ ЖЕНЕВА ОШОБО

Дүрбэн гүрэнүүдэй правительствонуудые Толгойлогшодой зүблөөндэ хабаадалсахын тула энэ зүблөөн дээрэ Советскэ Правительственна Делегациие толгойлогшо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, делегациин гэшүүд —СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущев, СССР-эй Обороной Министр, Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков июлиин 16-да Москваһаа Женева ошобо.

Аэродром дээрэ Советскэ Правительственна Делегациие нүхэд К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. А. Суслов, П. Н. Поспелов, Д. Т. Шепилов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор В. А. Кучеренко, П. П. Лобанов, М. В. Хруничев, В. А. Малышев, И. Ф. Тевосян, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор М. П. Тарасов, Ш. М. Арушанян, О. В. Куусинен, Ю. И. Палецкис, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. М. Пузанов, Советскэ Союзай маршалнууд С. М. Буденный, А. М. Василевский, И. С. Конёв, К. С. Москаленко, В. Д. Соколовский, СССР-эй Министрнүүд, центральна эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, советскэ ба гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын, СССР-эй Обороной Министерствын харюусалгата сотруднигууд үдэшөө.

Аэродром дээрэ үдэшэгшэдэй дунда Вьетнамай Демократическа Республикын Президент ба Премьер-Министр Хо Ши Мин байлсаа.

Аэродром дээрэ Советскэ Правительственна Делегациие Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посолнууд үдэшэлсөө: Бирманска Союзай—Монг Он, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын—Лим Хэ, Бельгиин — А. Ж. Уотерс, Вьетнамай Демократическа Республикын—Нгуэн Лонг Банг, Итальянска Республикын—М. Ди Стефано, Индиин Республикын —К. П. Ш. Менон, Аргентинын—Л. Браво, Монгол Арадай Республикын — Д. Адилбиш, Австриин — Н. Бишофф, Албаниин Арадай Республикын—М. Прифти, Югославиин Арадай Федеративна Республикын— Д. Видич, Грециин—А. Д. Контумас, Мексикиин—А. Розенцвейг Диас, Индонезиин Республикын—Субандрио, Венгерскэ Арадай Республикын — Ф. Мюнних, Хитадай Арадай Республикын — Лю Ся, Израиль гүрэнэй — И. Авидар; Онсо Посланнигууд ба Бүрин эрхэтэ Министрнүүд: Эфиопиин —Г. Заллака, Швейцариин—Э. Де Халлер, Исландиин—П. Торстейнс[...]сон, Сириин—Ф. Хани, Ливанай —А[...] Нажжар; Хэрэгүүдэй Саг зуурын Этигэмжэтэд: Иранай—А. Этесам[...], Пакистанай—М. Ахмад, Египтын—[...] Н. А. Х. Кэдри, США-гэй—У. Н[...] Уолмсли, Турциин—Д. Тупалыгил[...], Норвегиин—П. Борген, Афганистанай—А. Каюм, Германска Демократическа Республикын—К. Зейц, Болгариин Арадай Республикын—П. Н[...] Царбуланов, Румынска Арадай Республикын—Ш. Дуку, Великобританиин—С. К. Парротт, Нидерландын—М. З. Виттевейн, Швециин—Л. Петри, Польско Арадай Республикын—Ю. Банак, Чехословацка Республикын И. Чех, Финляндиин—Я. Халлама, Даниин—Г. Ларсен, Люксембургын—А. Лабойри, Францийн Посольствоһоо—советник Ф. Де Лианкур.

* * *

Дүрбэн гүрэнүүдэй правительствонуудые Толгойлогшодой зүблөөнд[э] Советскэ Правительственна Делегациин гэшүүд—СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо ба СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын нэгэдэхи орлогшо А. А. Громыко нэгэ хэдэн час түрүүн Женева мордоһон байна. (ТАСС.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00510. Типография министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3774.